

BUITEN

12^E JAARGANG N^O. 32.

ZATERDAG 10 AUGUSTUS 1918.

Foto C. Steenbergh.

IN OUDERKERK AAN DEN AMSTEL.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DOLLY MICKLEHAM, DOOR ANTHONY HOPE (15) . . .	BLZ. 374
HET DORP OUDERKERK AAN DEN AMSTEL, DOOR S.	
KALFF, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 373, 376—377
HET WITTE HUIS (GEDICHT), DOOR TONY DE RIDDER.	BLZ. 377
SPREEKWOORDEN OVER DE VROUWEN, DOOR G.	„ 377
SEVILLA, DE ROOS VAN ANDALUSIË, (SLOT), DOOR G. WIJGMANS, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 378—383
INDISCHE NACHT, DOOR ELLEN ECK	BLZ. 381
DE OUDE SIMOESCH, DOOR R. STEFANOVICZ SINEFF	„ 381
HET VLIEGEND HERT, DOOR F. W. DRIJVER	„ 382
DE HEROVERING VAN ONS HUISELJK GELUK. NAAR HET ENGELSCH BEWERKT DOOR LENY GRONDEL—CHOTZEN	„ 383
BIJ DE NIEUWMARKT TE AMSTERDAM, ILLUSTRATIE.	„ 384

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 25 cts.

L. S.

In vrouwen dat de oorlogstoestand in afzienbaren tijd een einde zou nemen, zijn wij tot heden niet overgegaan tot de noodzakelijke verhooging van den abonnementsprijs van dit blad.

Thans is langer uitstel voor ons echter onmogelijk en moeten wij den prijs brengen op fl. 10.—, fr. p. p. fl. 11.10, Buitenland fl. 13.90, ingaande met het tweede halfjaar, dat aldus fl. 5.— (resp. fl. 5.55 en fl. 6.95) zal kosten, slechts fl. 1.10 meer.

Wij zijn overtuigd dat onze abonné's tegen deze noodgedwongen prijsverhoging geen bezwaar zullen maken en wel in aanmerking willen nemen, dat zij tot onze schade veel te lang werd uitgesteld. Buitendien is deze kleine verhoging nog lang niet in verhouding tot onze meerdere kosten. Wij vermelden daartoe slechts dat het papier 6 maal zoo veel kost als vóór den oorlog en het drukken, brocheeren en de clichés 2½ maal, om over de overige meerdere kosten maar te zwijgen.

De uitgevers,
SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL.

DOLLY MICKLEHAM

(15)

DOOR ANTHONY HOPE.

XVII.

DE ANDERE DAME.

„ZIJ zouden,” zei ik, „allen doen, wat u zult doen.”
„En wat is dat, mijnheer Carter?”
„Mij bij de eerste gelegenheid weer vragen.”
„Waarom wil je niet komen?” vroeg Dolly, de kwestie ontwijkend.

Ik boog mij tot haar, mijn hoed in de eene hand en met mijn vinger omhoog en zei met nadruk:

„Je houdt geen rekening met de verjonging, die recente gebeurtenissen in mij hebben teweeggebracht. Als ik van avond kwam zou ik werkelijk in staat zijn...” Ik hield op.

„Tot iets verschrikkelijks?” vroeg Dolly.

„Om je zeer geprononceerde attenties te bewijzen,” zei ik ernstig.

„Dat,” zei Dolly, eveneens ernstig, „zou zeer te betreuren zijn. Het zou onrechtvaardig zijn ten opzichte van mijn beleediging voor haar, mijnheer Carter.”

„Het zou voor haar de schoonste hulde zijn,” zei ik.

„En je zult den avond doorbrengen met aan haar te denken?” vroeg Dolly.

„Ik zal den avond doorbrengen,” zei ik, „zoo goed als ik kan.” En ik glimlachte tevreden.

„Wat is haar man?” vroeg Dolly plotseling.

„Haar man,” zei ik, „is heelemaal niets.”

Toen Dolly dit antwoord kreeg, zag ze mij met meegevoel aan.

„Het is niet heel fair,” merkte ze op. „Weet je waarover ik zit te denken, mijnheer Carter?”

„Zeker, Lady Mickleham. Je denkt dat je wel zoudt wenschen mij voor den eersten maal te ontmoeten.”

„In 't geheel niet. Ik denk er over dat het wel prettig zou zijn, als je mij voor den eersten maal ontmoette.”

Ik zei niets. Dolly stond op en ging naar het venster. Ze zwaaide met den kwast van het rolgordijn, die tegen het venster sloeg. De stralen der zon verlichtten haar rossig bruin haar. Krulletjes vielen op het voorhoofd.

„De wereld is prachtig,” zei ik. „En, per slot van rekening wordt men toch slechts langzaam en geleidelijk oud.”

„Je bent niet werkelijk oud,” zei Dolly, met een heel vluchtigen blik op mij. Een blik moet niet te lang duren.

„Als je me voor den eersten maal ontmoette...” zei Dolly, met den kwast spelend.

„Bij den hemel, het zou de laatste keer zijn!” riep ik en stond op.

Dolly liet den kwast los en maakte een heel sierlijke buiging. „Ik ga weer naar een partij,” zei ik, het hoofd veelbeteekenend schuddend.

„Ach!” zei Dolly.

„En ik zal weer,” vervolgde ik, „mijn tijd doorbrengen met de liefste vrouw in de kamer.”

„Werkelijk?” vroeg Dolly glimlachend.

„Ik ben bijzonder gelukkig,” merkte ik op. „En wat Mevr. Hilary aangaat, ze mag er van zeggen, wat ze wil.”

„O, kent Mevr. Hilary de — Andere Dame?”

Ik ging naar de deur.

„Er is,” zei ik, de hand op den knop leggend, „geen Andere Dame.”

„Ik zal er ongeveer elf uur zijn,” zei Dolly.

XX.

EEN INSCHRIJVING VOOR LEVENSLANG.

„Ik weet eigenlijk nooit,” zei Mevr. Hilary, haar borduurwerkje opnemend, „wat je bedoelt als je over liefde praat.”

„Ik evenmin,” gaf ik toe, de kat streelend.

„Als je bedoelt dat je aan een vrouw je geheele leven wijdt...”

„En meer dan de helft van je inkomen.”

Mevr. Hilary legde het borduurwerkje neer, en merkte op, als om de discussie te sluiten:

„De zaak is, dat je niet weet wat ware liefde is.”

„Ik heb nooit iemand ontmoet, die dat wist,” zei ik.

Mevr. Hilary zag mij met stomme verbazing aan.

„Ze konden ten minste nooit zeggen, wat het was,” haastte ik mij er bij te voegen.

Mevr. Hilary hervatte haar borduurwerk.

„Nu laatst,” ging ik voort, „trouwde mijn vriend, Majoor Campeston, zijn keukenmeid.”

„Waarom?” riep Mevr. Hilary.

„Omdat zijn vrouw dood was,” zei ik.

„Dat is geen reden.”

„Je zult toestemmen dat het een excuus is,” pleitte ik.

Mevr. Hilary, zonder acht te slaan op mijn verdediging, deed peinzend een paar steken. Toen merkte ze op:

„Ik ben nooit op iemand verliefd geweest dan op mijn man.”

„Daar ben je altijd zoo trotsch op: was dat dan zoo moeilijk?”

„Maar eens werd ik erg — maar je zult er toch niet over praten?”

„Op mijn woord van eer niet.”

„Je zult het wel doen — met Lady Mickleham.”

„Lady Mickleham stelt geen belang in je,” zei ik.

„Wel, eens werd ik erg in verzoeking gebracht. Het was vóór ik Hilary kende.”

„Maar na dat je mij kende?” vroeg ik.

„Doe niet zoo dwaas,” zei Mevr. Hilary. „Hij was heel rijk — vrij knap ook.”

„Ik heb altijd staande gehouden, dat je menscheijk waart,” merkte ik met zelfvoldoening op.

„Ik geloof,” zei ze, mij strak aanzien, „dat je de meest wereldsche man bent, dien ik ooit gekend heb.”

„Ga voort met het verhaal,” zei ik, de kat op mijn knie nemend.

„En hij hield werkelijk heel veel van me.”

„O, dat zei hij dus.”

„Maar — wel, ik had liever dat hij dat niet gedaan had.”

„O, ik begrijp het; ik hoop het tenminste.”

„Ik bedoel, hij wou over niets anders praten.”

„Ik veronderstel dat hij niets anders in je zag.”

„Dat was juist wat ik voelde. Een mooi uiterlijk is toch niet alles.”

„Was je mooi?” vroeg ik.

Mevr. Hilary maakte aanstalten om haar borduurwerk weer op te nemen.

„'t Is in orde. Hilary is hier niet,” zei ik, bij wijze van verontschuldiging.

„Ik vond het verschrikkelijk. Ik wenschte te worden be...” Ze hield op.

„Wat is er in een woord? Zeg geacht.”

„Ja, voor iets meer dan dat.”

„En dus had je hem niets te zeggen?”

„Nee. En ik was er later zoo blij om.”

„En wat is er van hem geworden?”

„O, hij is getrouwd.”

„Het is een rechtvaardige wereld. Tal van immoreele schrijvers zouden hem hebben beloofd door hem levenslang ongetrouwd te laten blijven.”

Mevr. Hilary duwde haar borduurwerkje een heel eind weg en boog zich naar mij over.

„Zul jij *nooit* trouwen?” vroeg ze.

„Huwelijken worden in den hemel gesloten,” zei ik. Mevr. Hilary knikte goedkeurend. „Ik dacht te wachten, tot ik daar aangekomen ben,” voegde ik er bij.

„O,” zei Mevr. Hilary. En ze vervolgde:

„Ik ken een heel lief meisje.”

„O wreede vrouw! Zou je haar willen veroordeelen om te trouwen met mij?”

„Je zoudt nog zoo kwaad niet zijn,” zei Mevr. Hilary, „als je maar los gemaakt kondt worden van...”

„Van zekere invloeden,” viel ik haastig in. „Maar voor Hilary wilde je ook een heel lieve vrouw zijn.”

„Maar dat is er in 't minst niet mee te vergelijken,” zei ze met een blos.

„Vergelijken kan men altijd,” merkte ik op. „Waar spraken we ook weer over?”

Nu wist ik heel goed, dat Mevr. Hilary deze vraag niet kon beantwoorden.

„Wel, het spijt mij erg,” zei ze.

„Een roman,” zei ik, „is iets om gekoesterd te worden.”

„Ik kan niet gelooven dat het goed is,” zei Mevr. Hilary.

„Om te herinneren — om er trotsch op te zijn.”

„Ik wensch er niet hard over te vallen,” mompelde Mevr. Hilary.

„Om genomen te worden...”

„Ernstig? Ja, natuurlijk, of het is erger dan...”

„Om genomen te worden,” zei ik, „tusschen de maaltijden.”

Mevr. Hilary sprong overeind.

„Of anders, weet je,” voegde ik er bij, „zou het den maaltijd bederven.”

Mevr. Hilary was heel boos; maar ze was ook een beetje nieuwsgierig. De laatste aandoening was de sterkste.

„Ik zou wel eens willen weten,” zei ze, „wat je werkelijk voelt voor...”

„Voor wat?”

„Voor *het*,” zei Mevr. Hilary.

„Ben ik in den biechtsteel?”

Tot mijn vreugde speelde er een glimlach om de lippen van Mevr. Hilary.

„Je denkt,” zei ze, „dat ik het niet begrijp. Maar dat doe ik toch wel een beetje. Ze is hier geweest.”

„Is ze? Wat kwam ze hier doen?”

„O, bedelen,” zei Mevr. Hilary. „Ze wou dat Hilary zou inschrijven.”

Dit wekte in hooge mate mijn belangstelling op.

„Was je bij het onderhoud tegenwoordig?” vroeg ik.

„Ja,” zei Mevr. Hilary. „Ze kreeg de bijdrage, mijnheer Carter, — een grootere dan Hilary kon missen.”

„Ik heb ook voor meer ingeschreven, dan ik kon missen.”

Een zonderlinge glimlach zweefde om haar mond.

„Wat denk je dat Hilary deed toen ze weg was?” vroeg ze.

„Ik zou denken dat hij voelde, dat hij zich dwaas had aange-steld,” zei ik.

„Hij verontschuldigde zich,” zei Mevr. Hilary.

Ik lachte. Mevr. Hilary lachte ook, maar niet van harte.

„Argeloos schepsel,” merkte ik op.

„O, dat behoef je niet te doen!” zei ze, met een blos. „Zal ik je zeggen, wat hij naderhand deed?”

„Mijn hemel, dat weet ik maar al te goed!”

„Dat kun je onmogelijk weten.”

„Hij gaf je natuurlijk een nieuwen hoed.”

Ik geloof dat Mevr. Hilary het land had, want ze zei heel wrevelig: „Het was een armband.”

„Dat heb ik je wel gezegd,” merkte ik op.

„Hij zou hem toch gegeven hebben!” riep ze.

„Toch niet,” zei ik.

„Hij was het te voren al van plan,” zei ze.

„Dat zei hij.”

Ik glimlachte. Maar ik wenschte geen kwaad te stichten, dus voegde ik er bij: „De inschrijving was natuurlijk uit beleefdheid.”

„Natuurlijk alleen uit beleefdheid. Toch is het grappig, niet waar?”

„Ja, misschien wel.”

Er volgde een pauze.

„Wil je dat meisje ontmoeten?” vroeg Mevr. Hilary.

„N... nee,” zei ik.

„Ik zou je nog één kans willen geven,” zei ze, edelmoedig.

„Dank je. Ik schrijf nog steeds in,” antwoordde ik. „Voor mij geen armbanden.”

„We lachten er om toen ze weg was. Hilary moest om zichzelf lachen.”

„Van dat gevoel heb ik ondervinding,” merkte ik op.

„Ik weet niet of ik je wel moet vertellen, hoe hij haar noemt?”

„Waarschijnlijk niet, ga voort!”

„Hij zei, ze was een indringerige kleine...”

„Waarom aarzel je, Mevr. Hilary?”

„Duivelin,” zei Mevr. Hilary, bijna onhoorbaar.

„Ach!” zei ik, de kat neerzettend en naar mijn hoed grijpend.

„Ja, duivelin,” zei Mevr. Hilary dapperder.

„En wat zei hij, dat jij waart?”

„O, niets,” zei Mevr. Hilary, blozend.

„Dus je bent weer vrienden met Hilary?”

„Ik gaf er geen zien om,” verklaarde Mevr. Hilary. „Het is alleen maar zonderling...”

Ik begon te lachen. Ik geniet altijd als ik een kansje krijg om Mevr. Hilary uit te lachen.

„We zijn haar allen veel verschuldigd,” zei ik, „sommigen voor een armband...”

„Onzin!”

„Anderen voor een vluchtige emotie...”

„Zelfs die voelde hij niet.”

„En nog anderen voor een levenslange... Hemel, wat wordt het laat! Ik moet gaan.” Ik reikte haar de hand. Juist kwam Hilary binnen

„Apropos, Carter,” zei hij, „wat is dat voor een Vereeniging, waar Lady Mickleham voor inzamelt? Ze heeft wat van me weten los te krijgen. Ik hoop dat het geen bedriegerij is?”

„Ik hoop van niet,” zei ik.

„Omdat ik haar een kleinigheid gegeven heb.”

„Ik ook,” merkte ik op.

„Een gift, zie je.”

„O, het mijne is een inschrijving voor levenslang,” zei ik.

„O, loop heen,” zei Mevr. Hilary ongeduldig.

„Wel, jij hebt niets anders om je geld voor te besteden,” zei Hilary, „je hebt geen vrouw en kinderen.”

„Dat is natuurlijk de verklaring,” zei ik.

Toen zond Mevr. Hilary mij weg. Ze zou het al vroeger gedaan hebben, maar in haar hart is zij overtuigd, dat ik het slachtoffer ben van een hopelooze liefde.

XXI.

WAT GEWEEST KON ZIJN.

Ongelukkigerwijze was het Zondag. Daarom kon aan de tuinlieden niet worden opgedragen om de lange rij van bloempotten van de ene zijde van het terras, die aan het huis grensde, waar Dolly gelast had ze te plaatsen, over te brengen naar de tegenovergestelde zijde, waar Dolly ze nu wenschte te hebben. Toch kon Dolly er niet aan denken, die potten daar tot Maandag te laten. Ze zou het besterven, zei ze. Archie verliet dus de koele schaduw onder de boomen, waar Dolly zat te luieren, Nellie Phaeton de zweep van de cabriolet zat te splitsen en ik in een dekstoel lag met een verkoelenden drank naast mij. De zon was brandend heet en de arme Archie wischte na iederen vermoeienden tocht over het breede terras het voorhoofd af.

„Ik vind het een gloeiende schande, Dolly,” zei juffrouw Phaeton.

„Ik zou het niet doen, als ik hem was.”

„O ja, dat zou je wel, lieve,” zei Dolly. „De potten staan afschuwelijk aan dien kant.”

Ik nam een lange teug uit mijn glas en merkte peinzend op: „En daar zou Samuel Travers Carter gaan, als de gratie der vrouwen hem niet had behoord!”

De luie oogleden van Dolly openden zich half. Juffrouw Phaeton mommelde (haar mond was vol twijngaren):

„Wat bedoel je toch?”

„Nemo omnibus horis sapit,” zei ik, verontschuldigend.

„Wat dat beteekent weet ik al evenmin.”

„Nemo... iedereen,” vertaalde ik, „*sapit*... is verliefd geweest... *omnibus*... eenmaal... *horis*... tenminste.”

„O, en je bedoelt, dat ze je niet wou hebben?” vroeg Nellie op den man af.

„Dat nu juist niet precies,” zei ik. „Ze zagen...”

„Zagen?” mompelde Dolly met de oogen half open.

„Ze zagen,” ging ik voort, „met leedwezen, dat ik onmogelijk was. En daardoor komt het dat ik nu geen potten draag over een breed terras in een brandende zon.”

„En waarom meenden ze dat je onmogelijk was?” vroeg juffrouw Phaeton, die veel belang stelde in een kwestie van dien aard.

„Om een groote verscheidenheid van redenen: voor de een was ik te knap, voor een ander te dom; voor weer anderen te goed... of te slecht... te ernstig of te wuft, te arm of...”

„Wel niemand zal toch iets tegen je geld gehad hebben, veronderstel ik?” viel Nellie in.

„Pardon. Ik wou juist zeggen: of niet rijk genoeg.”

„Maar dat is hetzelfde.”

„Ik geef toe dat de tegenstelling niet volkomen is.”

„Mijnheer Gay,” zei Nellie, en ze bloosde bij het noemen van dien naam, „je weet wien ik meen?... de dichter... zei me eens, dat een man werkelijk onvolmaakt bleef tot hij getrouwd was.”

„Dat is waar,” stemde ik toe. „En de vrouw, tot zij dood is.”

„Ik geloof niet, dat hij het in dien zin bedoelde,” zei Nellie, een beetje van haar stuk gebracht.

„Ik geloof niet dat hij het in eenigen zin bedoelde,” mompelde Dolly, wel wat onvriendelijk.

Misschien hadden we dit onbeduidende gesprek nog lang voortgezeten, indien Archie niet juist een grooten bloempot had laten vallen. Een oogenblik stond hij naar de scherven te kijken, maar toen kwam hij naar ons toe en liet zich in een stoel zinken.

(Wordt vervolgd.)

Foto C. Steenberg.

BIJ DE HERVORMDE KERK TE OUDERKERK AAN DEN AMSTEL.

HET DORP OUDERKERK AAN DEN AMSTEL

DE eerste plaats onder de ambachtsheerlijkheden van Amsterdam werd door den bekenden kroniekschrijver Jan Wagenaar toegekend aan het dorp Amstelveen. Ofschoon, voegt hij er bij, aan die van Ouderkerk of Ouder-Amstel eigenlijk de voorrang toekomt.

Uit den tijd van keizer Karel V dagteekende de bepaling, dat burgemeesters van Amsterdam altijd iemand uit de vroedschap moesten aanstellen tot ambachtsheer van een der aan de stad behorende heerlijkheden. Er was geen kwaad bij; die ambachtsheeren waren slechts figuranten, en de burgemeesters hadden het gezag. Toch waren er altijd kandidaten genoeg, o.a. omdat het ambt vaak gecombineerd was met dat van dijkgraaf, en een dijkgraaf dikwijls tevens baljuw was. Zoo kwam er voor zontjes van Amsterdamsche patriciers nog eene honorable positie van terecht.

Ouderkerk bleef niet zoo lang als Amstelveen aan de hoofdplaats „geaccrocheert”, maar won het welhaast in betekenis van het naburige dorp. De oude plaatsbeschrijver liet er zich over uit:

„Uitgestrekt en schoon is het gezicht over de Duivendrechtsche polder en omliggende landen, terwijl zich ter rechterzijde het fraaie en groote dorp Ouderkerk vertoont, van dezen kant een boschrijk aanzien hebbende door de menigvuldige buitenplaatsen die hetzelfde omringen. Wanneer men hier het oog laat gaan over de uitgestrekte lage landen moet men inderdaad de verbazende moeite en arbeid bewonderen, die van tijd tot tijd hebben moeten aangewend worden om aan deze landstreek deszelfs tegenwoordige gedaante te geven; akelig en woest moet het er hier hebben uitgezien toen al die schoone velden nog meeren of halfverdrongene moerassen waren, toen niets dan riet en lisch welig groeiden waar thans heerlijke lustplaatsen zich stout uit hare schoone bosschen verheffen.”

Die plaatsbeschrijving dagteekende echter van een eeuw her, en sinds dien tijd zouden de lustplaatsen zeer verminderen; zoozeer, dat de meesten thans niet meer terug te vinden zijn.

Den naam Ouderkerk leidde Wagenaar af van de omstandigheid, dat de kerk er zooveel ouder was dan die van Amstelveen. In 1756 werd die kerk van den grond af herbouwd, omdat de muren in den weken bodem begonnen weg te zakken. Men ontdekte bij die gelegenheid, behalve een doopvont van gehouwen steen, eenige oude doorkisten, bestaande uit uitgeholde boomstammen met ronde deksels. Even onvast als die kerkmuren was ook de kerktoren, want de hooge spits daarvan werd in 1674 door een storm weggeslagen. Sedert werd die wel vernieuwd, maar, om de hemelsche machten niet te tergen, zooveel lager opgetrokken. Van de oude kerk, waaraan het dorp zijn naam ontleende, was toen nauwelijks de heugenis meer over. Toch staafde de kroniek het feit dat ze reeds bestaan had voordat de Oude Kerk van Amsterdam gesticht, of tot een Kerspelkerk verheven was, d. i. vóór het jaar 1300. En dat alstoen de ingezetenen van het nog in de eerste wordingsperiode verkeerende Amsterdam te Ouderkerk ter kerke gingen.

Het dorp werd meest bewoond door neringdoenden, boeren, visschers en turfgravers. Van de boeren zou men wel een geringen dunk moeten hebben, waren ze allen zoo dom geweest als de boer uit Bredero's „Klucht van de Koe”, waarvan Ouderkerk het tooneel is. De „overaartige poeet” voert daarin een gauwdief op, die voor een nacht zijn intrek neemt bij een boer, en met dezen afspreekt om 's ochtends vroeg naar Amsterdam

te gaan. Des nachts ontsteelt hij den landman zijn vette koe, bindt die op eenigen afstand van het huis aan een hooimijt vast, kruipt daarna weer te kooi en gaat des ochtends met den boer op 't pad, den Amsteldijk langs.

Onderweg verwijdert hij zich, onder voorgeven dat hij ergens een oude schuld moet innen, komt driestweg met de gestolen koe weer te voorschijn en maakt den ander diets dat zijn debiteur hem niet kon betalen, maar hem deze koe in ruil gaf. Als de boer die nu voor hem te Amsterdam wil verkoopen, dan zal hij hem daar in de herberg 't Swarte Paerdt afwachten, en men zal eens lustig drinken op de negotie. De boer vindt wel dat het beest opmerkelijk op zijn eigen koe gelijkt, doch heeft geen erg en laat zich bepraten. Hij verkoopt het rund aan een slager voor /60 en brengt den gauwdief het geld. Zoo spoedig mogelijk maakt deze zich nu uit de voeten; en wanneer Keesje, het „boereseuntje”, den vader achterna komt om hem te waarschuwen dat men des nachts de koe uit den stal gestolen heeft, dan is het te laat. Toch, als de eerste schrik voorbij is, vindt de bedrogen boer nog humor genoeg om van zijn verlies te zeggen:

Ick selt in een half jaer niet winnen met tappen noch pracchen (bedelen)
En ick moet waerachtich noch om de dievery lachen!

Eerst in 1731, twee eeuwen na den aankoop van Amstelveen en Slooten, was het aan de regering van Amsterdam gelukt om het „ambagt van Ouderkerk”, uit vijf polders bestaande, voor de som van /25100 uit 's Lands Domeinen aan te koopen. Duivendrecht was hierbij inbegrepen; en tot eersten ambachtsheer werd benoemd burgemeester Egidius van den Bempden. Het dorp, aan beide zijden van den Amstel gelegen, telde in Wagenaars tijd 83 huizen en 102 huisgezinnen. Er was hier van ouds een drukke doorvaart van vaartuigen, vooral jaagschuiten, naar de zuidelijk gelegen plaatsen; het bruggeld bracht ongeveer /3000 's jaars op. De scheepvaart te samen met den landbouw en de veendery gaf ruim vertier; inzonderheid des Zondags ontving het dorp veel bezoek. In de genoemde Klucht hoort men den herbergier Dirck Thyssen tegen Ghysje de Gaeu-Dief zeggen:

O datje hier Seundaaghs waert, dan hebben wij sukken hovering (smulparty)
Ho, 't is hier nou niemedallen, in de weeck is hier geen neringh,
Maer alle heylige daeghs gaet hier de Veel (viool) met de Fluyt an boort,
't Gaet so ondeughdelycke moy, jy wilt wild worden dat ge 't hoort.

Doch het klaaghuis grensde hier als 't ware aan het huis des maaltjids, want oostelijk van de dorpskerk hadden de Portugeesche joden van Amsterdam eene aanzienlijke begraafplaats, ter oppervlakte van omstreeks acht bunders. 't Was een historische plek, want in het jaar 1645 schreef Matthys van der Houve:

„Het oude ridderlijke stamhuys van Amstel heeft ghelegen tot Ouderkerck aan de houten brugghe over den Amstel. Dit is tegenwoordigh het joodsche Kerkhof.”

Zelfs de naam van 't Huys ten Amstel was op die plek nog bewaard gebleven. De voornaamste op het kerkhof aanwezige monumenten en graven zouden sedert vermeld worden in de afzonderlijke beschrijving door de Castro's *Keur van Grafsteenen enz.* Vele daarvan onderscheiden zich door kostbaar materiaal en artistieke bewerking. Zij zijn van Hebreuwsche, Portugeesche of Spaansche opschriften voorzien, en van de blazoenen van aanzienlijke geslachten.

De ambachtsheerlijkheid bezat, behalve buitenplaatsen, ook fabrieken binnen hare grenzen. Onder deze telde de kruitmakerij *Sollenburg*, welke hier gevestigd werd nadat de oudere inrichting

van dien naam aan den Overtoomschen weg in 1738 gesprongen was. De Amsterdammers oordeelden het toen dienstig een zoo gevaarlijke fabriek wat verder uit hun buurt te brengen; iets waarmee men ook had kunnen beginnen. Dit klemde zooveel meer dewijl er sedert het jaar 1622 reeds vijfmaal zoo'n fabriek was opgeblazen, telkens aan den Heiligen- of den Overtoomschen weg.

In crimineele zaken werd te Ouderkerk zitting gehouden door het Geregte van Amstelland, bestaande uit den baljuw en zeven schepenen; in civiele zaken door den schout en dezelfde schepenen. Doch somtijds kwamen er geschillen aan de orde, waarin noch baljuw noch schout uitspraak kon doen. B.v. bij de kwestie over de tienden in Amstelland, waarop het kapittel van Sint Maria te Utrecht aanspraak maakte, ofschoon die inkomsten geen tien gulden's jaars bedroegen. Evenwel, het recht van den ambachtsheer moest gehandhaafd worden. Oude rekeningen werden nagesnuffeld, waaruit dat recht moest blijken; burgemeesters, rentmeesters, schouten en kosteren togen er op uit om „oculaire inspectie" te houden en het landvolk te ondervragen ten einde getuigen te vinden voor het aanhangig gemaakte proces. Er werd eene situatie-kaart ontworpen, er werden heel wat kosten gemaakt om de rechten van Amsterdam tegenover die van Utrecht te bewijzen. Vier jaren duurde dat proces, en eindelijk werd aan de Utrechtsche kanunnikken hun eisch ontzegd. De ambachtsheer (Amsterdam) had het pleit gewonnen; maar de boeren van Ouderkerk, die in het geding betrokken waren geworden, dachten er bij aan het oude spreekwoord van het platteland: „Hij procedeeft om de koe, en geeft er nog een op toe."

Evenals Amstelveen had ook Ouderkerk een goeden naam bij de visschers; het een wegens zijne plassen, het andere wegens zijn rivier (de Amstel). Men kon hier steeds tal van peùraars en hengelaars aan den oever zien, tuk op de vangst van het „schubbig watervolck", en die bij zulk een nattig emplooi niet vergaten om het „apteekertje", dat ze op zak hadden, aan te spreken. Daniel Willink echter maakte van het visschersglasje, waarvan ze zich bedienden, 'n heele berkemeier; nl. waar hij in zijn *Buitensingel* zong:

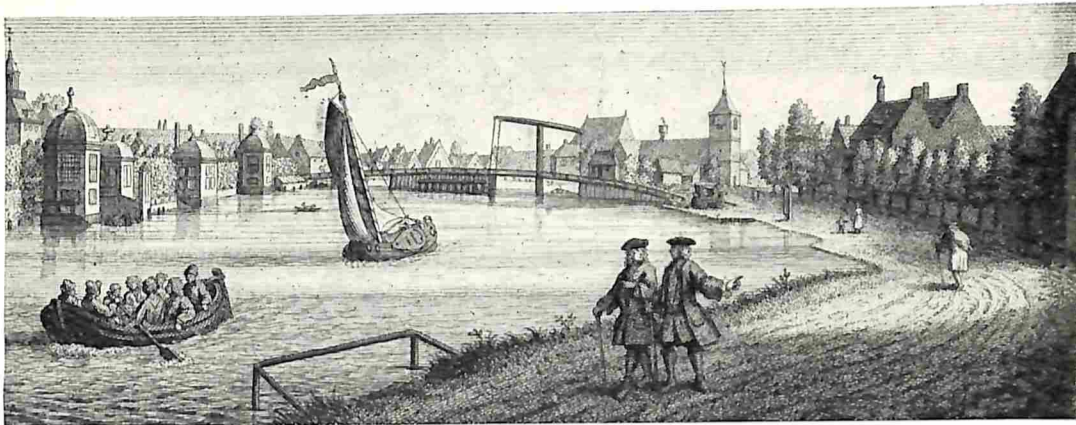
Koome ik aan 't luchtig Ouderkerk,
Daar ik een hoop van grage gasten
Al even vlijtig zie aan 't werk,
Dan is het uit naar visch te vasten.
De Berkemeier gaat hier rond
Om 't dorstig vischje mee te temmen,
Dat met een oppespede mond
Moet naar den eisch tot driemaal zwemmen.

Het dorp ontleent zijn wapen aan dat van de heeren van Amstel. Met het Amsterdamsche wapen heeft het gemeen het roode veld, de zwarte balk en de zilveren kruisen; alleen zijn er in dit geval drie balken, met drie kruisen op den tweeden, en één kruis op den ondersten balk. „Seltsaam is het," schreef Isaak le Long, „dat sommige nieuwe schryvers deze Kruisen *Moolen-wieken* hebben genoemd, o.a. de Beschryvers van Amstel-dam Melchior Fokkens, Philip von Zesen en O. Dapper. Doch zulks is terecht door T. van Domselaar wederleydt geworden. Ook worden diergelycke slag van Kruisen nimmer *Moolen-wieken*, maar doorgaans *St. Andries-Kruisen* genoemd. Dierhalven zijn de gedachten dergeneen soo veel te belachlyker, die voorgeven als of de Amsterdammers van de Boeren van Amsterveen drie *Moolen-wieken* uyt haar Waapen voor een seekere somme geldts souden gekocht hebben, gelyk Philip von Zesen heeft aangeteekent; 't welke ik niet waardig oordeele te wederleggen."

Onder de herbergen was een der bekendste de uitspanning *Paardenburg*; een naam die zich tot den huidigen dag gehandhaafd heeft. Volgens v. Lennep hield die naam verband met het bedrijf van den eigenaar als paardenhandelaar. Onder de ingelanden van den Amsteldijk, die in 1777 rekwestreerden om zich te mogen uitkooopen, ten einde een vrijdom van tol te genieten, behoorde ook Jan Harde-wind, „hospes in Paardenburgh." De inrichting dagteekende van omstreeks het jaar 1700; de poëet Tysens, die er in 1730 logeerde, zong er van:

'k Zet mij bij Ouderkerk voor Paardenburgh
ter neer,
Daar het gezigt zweeft langs den Amstel
heen en weer —

Van datzelfde punt zou sedert nog menige passagier van de Amstel-bootjes, hier aan wal gestapt, den blik laten „heen en weer zweven", maar gedurende de vaart niet zien wat Tysens er zag, nl. de vele en fraaie buitenplaat-sen, welke zich destijds nog langs de Amstel-oeveren reiden. Alleen de gra-

DE AMSTEL BIJ OUDERKERK IN DE EERSTE HELFT DER 18DE EEUW.

veerkunst en de dichtkunst hebben de herinnering daaraan bewaard; met een enkele uitzondering is thans al die ouderwet-sche pracht „verdorben, gestorben." Evenals men de geschied-boeken van de muze Clio heeft te raadplegen om te ervaren, welke rol het dorp Ouderkerk speelde in het Pruisenjaar 1787; en later in den zwaren Franschen tijd. S. KALFF.

HET WITTE HUIS.

Voor T. en A. J. B. Br.

Mijn huis staat waar de verten blauwen,
Daarheen voert groene lindenlaan,
Wanneer de zomernachten dauwen,
Waaien de bloesemgeuren aan.

Een sprookjestuin met hooge boomen
Omgeeft mijn rustig-witte huis,
De mauve schaduw doet er droomen
Van ongerept en vredig thuis.

Een vijver met stil-spieglend water....
Een beekje, ruischend tintel-fijn,
Met luchtig, zilveren geklater
Langs waar de bloesemboomen zijn.

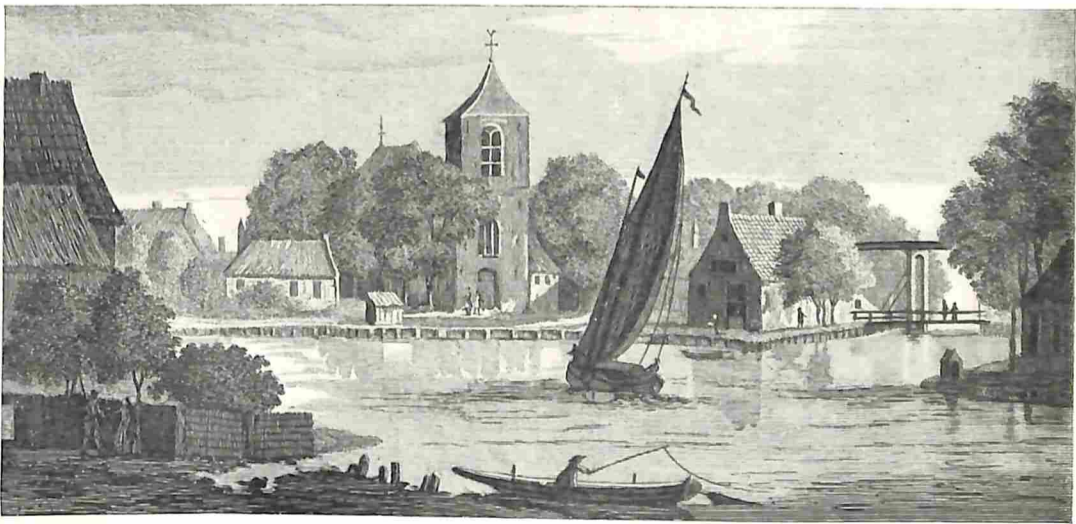
Mijn tuin bloeit met de donzen kleuren
Van rozen, diep-fluweelig rood,
Die door de zonnedagen geuren,
En geuren nog tot bloemedood.

Mijn huis staat waar de verten blauwen,
Een lindenlaan voert recht daarheen,
Wanneer de zomernachten dauwen
Staat sterk mijn witte huis alleen.

TONY DE RIDDER.

Spreekwoorden over de vrouwen.

- Weiger een vrouw, die denkt, zelfs als geschenk. (Spanje).
- Vrouwentranen zijn water op het molenrad van den dwaas (Duitschland).
- De vrouw kan meer in haar schort (vingerhoed) uitdragen als de man op een wagen (in een emmer) inbrengt. (Holland).
- Mooie vrouwen zijn slechts een week mooi, goede vrouwen hun leven lang. (Arabië).
- Wie een goede vrouw heeft wordt niet oud en leefde — als dat kon — eeuwig. (Arabië). G.

BIJ DE OUDE KERK TE OUDERKERK IN DE EERSTE HELFT DER 18DE EEUW.

SEVILLA, DE ROOS VAN ANDALUSIË.

(Slot).

ALS wij deze plaats vol zinnenbedwelmende Oostersche schoonheid verlaten hebben, wat vallen dan de nauwe bochtige straten tegen met de naakte, gewitte muren en de met groene spijlen getraliede vensters, waardoor men vanaf de straat geen blik kan slaan op het leven, dat zich daar binnen afspeelt, doch die de bewoners wel vergunnen op de straat te zien.

De straten zijn zoo nauw, dat zelfs de houtskoolhandelaar er met zijn ezelspan niet door kan. Doch welk een levendig beeld bieden zij. Het is alsof de menschen hun huizen slechts hebben om er in te vluchten, als de regen de zon eens verdrijft, of om er te slapen, want den geheelen dag zitten zij op straat. Ook hierdoor valt weer de gelijkenis met het Oosten op. Hier in de open lucht wordt het middagmaal bereid, er hangt altijd een geur van olie en rood piment, hier oefenen de kleine handwerklieden hun bedrijf uit, en er wordt verkocht en gekocht. Het is er druk en woelig, doch de lucht wordt niet verscheurd door geschreeuw en gekrijsch als in achterbuurten van Noordelijke steden, evenmin behoeft men als vreemdeling bevreesd te zijn, om zijn uiterlijk of costuum nageroepen te worden of lastig gevallen. Daarvoor is zelfs de Spanjaard van lageren stand te hoffelijk. Geen opdringerige bedelarij, die u het loopen hier verdriet, als in sommige Italiaansche steden, geen waggelende gestalten van door den drank benevelde lieden storen hier, als in ons lieve vaderland. Want weet, dat barracho, d. i. dronkaard, hier de meest smadelijke belediging is en dat de Spanjaard wel zeer dorstig is, doch zich hoofdzakelijk laaft met water, al of niet vermengd met wat suiker, een opgeloste vruchtentablet of wat anijs. Men begrijpt, dat de „aguador,” de waterverkooper, hier een gewichtig personage is. Dit volk is niet veeleischend, het schijnt weinig honger te hebben. Af en toe eens een hapje, een flinke slok agua en in de zon liggen; het zwoegen en slaven als in de Noordelijke industriestrecken is er onbekend. Is dit niet de soberheid en de geringschatting voor het jagen en haasten naar stoffelijke goederen, welke Oostersche volkeren kenmerkt? Is dit niet de schaduw van Moorsch zelfbedwang en ontzegging, die de koortsige activiteit van den Europeaan temperert. In één opzicht is de Spanjaard niet matig; geen mensch, geen bedelaar en geen grande, geen man en zelfs weinig vrouwen, ziet men zonder sigaret, de sigaar ziet men minder; daarentegen moet ge u niet verwonderen als u hier, zooals bij onze voorvaderen ook de gewoontewas, wel eens snuif wordt aangeboden, want dat edele gebruik is hier nog in eere. De tabaksindustrie geeft hier dan ook aan vele handen werk en Sevilla heeft de grootste snuifabriek. Voor het grootste deel zijn het vrouwen en meisjes die in de fabrieken werken; zij zijn wat in Parijs de „midinettes” zijn. Bij duizenden kan men ze 's morgens en 's avonds in de straten zien loopen met coquette trippelpasjes, een bloem, liefst een roos, in het blauwzwarte haar. Er zijn zeer bekoorlijke figuurtjes onder, al zijn het niet allen „Carmens.” Meen niet in den vurigen opslag van de groote donkere oogen eene uitnoodiging tot nadere kennismaking te zien. Dat is in de allermeeste gevallen niet de bedoeling; met een even hartstochtelijken blik volgen zij de vlucht van een vogel, kijken zij naar een spelenden hond of zien naar den blauwen hemel. Haar een bloem aanbieden bij een toevallig samentreffen bij een bloemverkoopster of -verkooper, dat kan er nog mee door, maar meer ook niet. Verdere toenadering duldt de Spaansche of liever vooral de Sevillaansche opvatting van vrouweener niet, die geen vrijpostigheid gedooft en een beschermende muur vormt, waarachter de vrouwelijke waardigheid veilig is. Niet dat de Spanjaard zijne schoone landgenooten niet gaarne een compliment maakt en de Señorita dat onwelgevallig is, doch het blijft meestentijds binnen de perken van uitgezochte hoffelijkheid, waarin vooral de Andalusiër een meester is. Wie met de Sevillaansche eens meer van nabij wil kennis maken, wie eens met haar wil babbelen, die ga naar de danshuizen, want om tot het familieleven door te dringen, en ze daar te aanschouwen, dat is hoogst moeilijk voor een vreemdeling.

Men meene niet, dat die danshuizen inrichtingen zijn als zulke, die in het Noorden en terecht in een zoo slechten roep staan, al ontbreken, die ook hier niet. Een danshuis is hier geen plaats

van veil vermaak; dat zou niet geduld worden. Het dansen zit het Spaansche volk in het bloed, de lenige slanke Andalusiër lijkt er als voor geschapen en de Andaluische eerst recht. Het dansen maakt hier een deel uit van het leven zelf; eerst bij de rythmische passen en wilde bewegingen gaan de poorten open van de ziel van dit volk, in den dans bruijst de stroom op van de felle, bedwongen hartstochten, daarin stuwt zijn levensdorst, zijn vreugde en zijn smart. Worden niet de landdagen met dansen geopend, dansen op hooge kerkelijke feestdagen niet koorknappen om het altaar, als David voor de arke des verbonds? Schreef niet de eerwaarde vader Martin een boek over de „delicias gaditanas”? Roemt niet Plinius de Spaansche danseressen? Bracht niet Trajanus, naar wien Triana genoemd is, omdat hij evenals Hadrianus hier bij Sevilla geboren werd, de castagnetten, de pandero, d. i. trommel, en de Spaansche dansfiguren, naar Rome?

Er zijn reeds inrichtingen in Sevilla, waar de voorstellingen op vreemdelingenbezoek zijn berekend, gearrangeerd door ondernemende caféhouders. De buitenlandsche bezoeker meent dan, dat hij iets echt Spaansch heeft medegemaakt, doch hij vergist zich, de dansen zijn gebanaliseerd en gedemoraliseerd. Hij trachte liever een bescheidener ingericht danshuis te vinden, wat niet zoo moeilijk is, om daar de dansen van onvervalschten aard en wijze bij te wonen.

Als men uit het verblindende zonnelicht treedt moet het oog

eerst wat wennen aan de halve schemering, die er heerscht. De „cantaoor” zet in met licht schelmische uitdrukking in de stem: Tengo una canaria con un canario, d. i. ik heb een vogel met een kooi. De gitaarbespelers laten de vingers over hun instrument glijden en beginnen de „Sevillana.” De „flamencas” gehuld in hun sierlijke sjaals met lange fianjes en fijn kantwerk, de voeten in satijnen schoenen gestoken, een roos, een dahlia, een anjelier of jasmijn in het donkere haar, bewegen zich met lichte sierlijke passen. Sneller en wilder worden de bewegingen, zij naderen elkaar en glijden terug, lokken en stooten af, uitdagende verleiding wisselt af met afwijzend ontvluchten. Het erotische element speelt de hoofdrol bij de dans. In razend tempo weerklinkt het gitaarspel, en het geklapper der castagnetten, de danseressen bewegen zich als door een wild stuwende golf van hartstocht voortgezweept; zij winden zich aan hare eigen woorden op, die van de brandendste begeerte spreken, de kammen gaan los en vliegen op den grond, de blicmen vallen uit het haar, dat wild wapperend om het snelbewegende lichaam golft. Maar hoe razend vlug de bewegingen ook zijn, leelijk of stuitend worden ze niet, zelfs de meest hartstochtelijke zijn aan bepaalde, den aficionados d. i. kenners, welbekende regelen gebonden.

Als meteoren schieten de danseressen door het halve licht, zonder elkaar ooit aan te raken, want dat duldt de danskunst niet, om plotseling, als in hoogste extase, star en onbeweeglijk te staan. Onder den indruk van dit dansen, waarvan als een demonischen invloed uitgaat, begint zelfs het traagvlietende bloed van den Noordeling sneller te vloeien.

Uitgeput valt de danseres op een stoel neer, om op haar verhaal te komen en zich voor de volgende dans met een klein glas wijn te sterken. Niet alle Sevillaanschen kunnen zoo dansen, maar het is wel haar hoogste wensch. Intusschen vermaken zij zich, meestal onder het oog van de moeder, met de beoefening van de schoone danskunst met de manlijke jeugd van Sevilla, en ook de vreemdeling die om de gunst verzoekt, wordt wel in de geheimen daarvan ingewijd. Vrolijk en uitbundig gaat het er toe; de dartele vogeltjes, gevangen in het saaije leven van fabriek en werkplaats, en in het eentonige in huis, dat strenger voor ze is dan men zou vermoeden, willen de vleugels eens uitslaan en pret maken en lachen. Vermoeienis kennen ze dan niet.

Wij laten ze bij hun genoegen en gaan van het schouwspel genieten, dat Sevilla in den zilverigen maneschijn biedt. Het is stil in de nachtelijke straten, waar men alleen af en toe een „alguazil” op zijn paard gezeten ontmoet; het oog der wet moet ook 's nachts open blijven. Een enkele maal treffen klanken van een gitaar het oor, een aanbieder zingt de lof van zijne uitverkorene in verzen meestal van eigen vinding, zijn dichtelijke aard doet hem ook de passende tonen, aan zijn instrument ontlokken.

DE STRAAT MATEOS GAGO TE SEVILLA.
OP DEN ACHTERGROND DE GIRALDO.

Deze hulde wordt oogluikend toegelaten, alleen de maan is de getuige daarvan. Zij toovert de meest fantastische en wonderlijkste schijnsels over het slapende Sevilla, waar weleer Pedro de Wrede, als een tweede Haroen al Raschid vermomd, rondsloop. Altijd goede bedoelingen schijnt hij bij die nachtelijke omwandelingen niet te hebben gehad, want toen hij eens uit een huis kwam, waar de goede zeden verbieden te komen, en iemand hem herkende, stiet hij den lastigen getuige van zijn afdwalen van goede wegen neer. Als teeken, dat men van de vorstelijke misdaad op de hoogte was, werd een borstbeeld van Pedro in een nis gezet, met een roode streep om den hals, om te toonen, dat hij verdiende onthoofd te worden. Dit beeld bleef drie eeuwen staan en de straat waar het misdrijf geschiedde kreeg den naam van „straat van het hoofd van Don Pedro.”

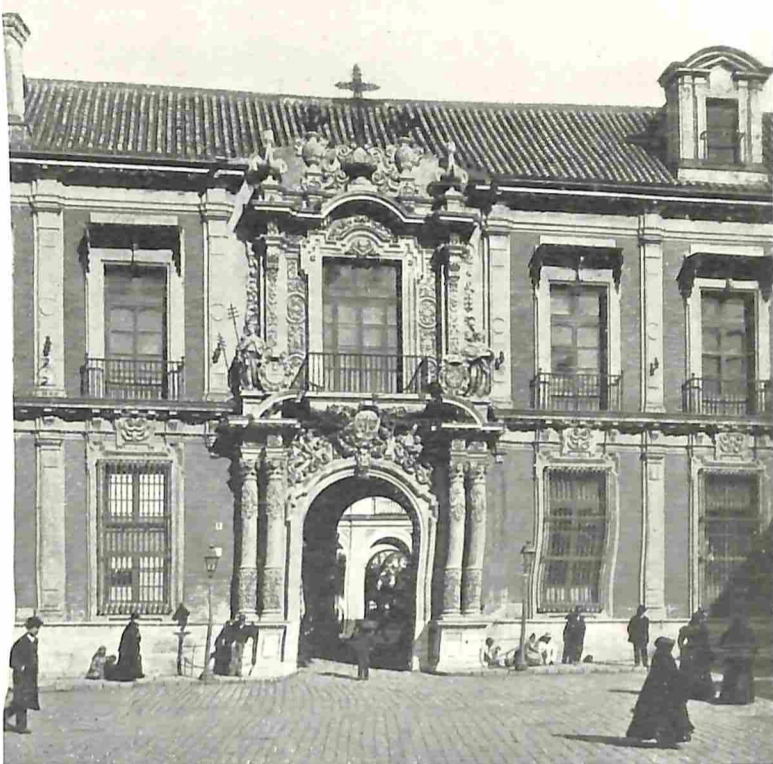
* * *

Het Sevilla, dat wij bewonderden, dat van de helle kleuren en verblindende zonnenschijnsels, de fel lichtende diamant in goud gevat, is verdwenen; thans vinden wij een Sevilla als een turkooisch van smachtend blauw, rustend in zilver dat om schoorsteenen vloeit en over daken van dakranden drupt, langs muren en balkons glijdt en op de straat uitloopt, als had een alchimist met zijn geheime kunsten huizen en plaveisel in louter edel metaal veranderd. Konden wij nu eens een kijkje nemen in een patio, de binnenhof, waar 's avonds de families zich bijeenscharen op de marmeren zitbanken, om het klaterende fonteintje heen, om verkwikking te zoeken van den „warmen dag, waar lampions als veelkleurige bollen, tusschen het donker gekleurde gebladert' gloeien, dan zouden wij ons kunnen verlustigen aan het fantastische spel, dat de manestrallen spelen met de beschilderde muren, de tropische planten, de geurende bloemen, de arabesken en de moorsche zuiltjes met hun hoefijzerboog.

Bijna geen woonhuis of het vertoont de kenteekenen van de sierlijke Oostersche kunst. Waarom al die huizen toch in Moerschen bouwstijl en -trant zijn opgetrokken, terwijl het reeds zoo veel eeuwen geleden is, dat het rijk der Arabieten in Spanje ten onder ging en toch ook de Renaissance haar intocht op het Iberische schiereiland deed? Het vraagstuk is niet zoo moeilijck op te lossen, indien men weet, dat Sevilla, toen het door Ferdinand III werd veroverd, ruim drie honderd duizend menschen bevatte, welk aantal zelfs tot tachtigduizend terugzonk en thans eerst weer iets meer dan twee honderd duizend is. Er was steeds woonruimte genoeg, daarvóór behoefden geen huizen bijgebouwd te worden. Daarom heeft nagenoeg alleen bij gebouwen van openbaren of meer algemeenen aard de Renaissance zich kunnen uiten. Het herboren Spanje, onafhankelijk van den wil van vreemde heerschers, deed bouwwerken verrijzen in den stijl van de nieuwe wereldbeschouwing en nieuwe kunst. Juist door dien, zoozeer van de omgeving zich onderscheidenden stijl, vallen onmiddellijck op: het aartsbisschoppelijck paleis aan het Domplein, en eveneens daar de Lonja, waar de Indische archieven berusten, door Juan de Herrera gebouwd; de Universiteit, ook een schepping van dezen zoo sterk onder Italiaansche invloeden staanden bouwmeester, het museum, waar wij meesterwerken van Zurbaran en van Murillo kunnen bewonderen, die in Sevilla geboren werd, voor wien een bronzen standbeeld op het plein voor het museum prijkt en die zich zelf een veel schooner gedenkteeken zette in de stichting van het Hospital de la Caridad, dat de meest heerlijcke schepingen bevat van zijn kleurrijck palet, en in de door hem opgerichte openbare teekenacademie. Renaissance is ook in hoofdzaak het „Casa de Pilatus" thans van de familie Medina-Coeli, dat door den markies van Tarifa, in een gril, is gebouwd en ingericht, zooals het huis van Pilatus te Jeruzalem waarschijnlijk was. Hierom houden, volgens speciale pauselijke beschikking, processies bij de kapel van dit vreemdsoortige huis stil. Ondanks allen geloofsijver kon de markies zich toch niet losmaken van heidenschen invloed, want de Moorsche zuiltjes met hunne speelse versieringen ontbreken ook hier weer niet, evenmin als mythologische figuren aan de zoldering. En zoo heeft ook de voorgevel van het San Telmo-paleis, dat aan de hertogelijcke familie van Montpensier behoort, Moorsche motieven.

Dit lustpaleis heeft een prachtigen tuin met zeldzame planten waar ook de palmen en de oranjeboomen weer niet ontbreken. Die vergezellen ons door de geheele stad. Men kan van die natuurlijke, kleurige en sierlijke zonnenschermen evengoed den aanblik en de schaduwen genieten op den binnenhof der huizen als op straten en pleinen. Zooals op de „Paseo de Cristina" en de „Las Delicias" die tot aan den Goudentoren loopt, waar aan de overzijde van de Guadalquivir, die de zeeschepen tot Sevilla droeg, toen de stad nog het middelpunt van den Indischen handel was, de witte huizen van Triana in het felle zonlicht blinken. Toen het zand, vooral bij de monding van de rivier, de groote schepen den weg versperde, verstopten ook grootendeels de bronnen van welvaart, waaruit Sevilla putte.

De „Las Delicias" en de „Paseo de Cristina" zijn de voornaamste wandelplaatsen, waar Sevilla zich gaarne ziet en gezien wordt, zooals de Calle de Sierpes d. i. slangenstraat, het drukste verkeer heeft, en het plein naar den Heiligen Ferdinand genoemd, waar de langerekte gevel met zijn strenge lijnen oprijst van het Ayuntamiento-paleis, het stadhuis, dat des vorsten banier bewaart, waarvoor de vaan der Mooren week, het brandpunt van het gezellige leven is. Sevilla heeft ook verscheidene kleinere pleinen, waar het donkere groen der beplanting zich om een fontein of standbeeld

VOORGEVEL VAN HET AARTSBISSCHOPPELIJK
PALEIS TE SEVILLA.

groepeert, en de silhouetten der boomen zich zoo scherp afteekenen tegen den lichten achtergrond der huizen. Op één van die pleinen verheffen zich twee hooge kolommen, met het beeld van Hercules daarboven op. (Afb. op blz. 380). Sevilla meent in den sterksten onder de Goden haar vader te zien. Droeg niet de nu verdwenen Jerezpoort het opschrift:

Hercules me edificio
Julio Cesar me cerco
De muros y torres altas.

De groote Romeinsche keizer begiftigde de stad, wier verovering op zoo groote waarde werd geschat, dat de Romeinsche kalender op 9 Augustus vermeldde: Hoc die Caesar Hispalim vicit, niet alleen met muren en torens, doch ook met eene waterleiding, waarvan nog een gedeelte den tijd heeft getrotseerd.

Op al deze pleinen heerscht een bont gewemel en een druk verkeer. Maar men wordt er niet, als in zoo menige andere groote stad, geduwd en gestooten; evenmin gedraagt het publiek er zich zoo rumoerig en lawaaierig. De Andalusier is nooit lomp, zijn ingeboren gevoel van tact en hoffelijkheid houdt hem daarvan terug. Vooral jegens de bekoorlijke Señorita's betoont hij zich zoo, waarvan die uit de lagere volksklasse het meest trouw zijn gebleven aan de mantille, het fluweelen jakje, de met kant bezette rok en de sluier op het haar, handig bevestigd door bloe-

VOORGEVEL VAN HET PALEIS „SAN TELMO"
TE SEVILLA.

DE ZUILEN VAN HERCULES OP HET PLEIN VAN
DIEN NAAM TE SEVILLA.

men of spelden. Waar ter wereld zal het mogelijk zijn, dat een blinde zich zonder bepaalde begeleiding veilig ook door drukke straten kan bewegen, door ieder, als het noodig is, een eindje op weg geholpen, of naar de overzijde geleid? Een dergelijke hulpvaardigheid en vriendelijkheid zijn den bewoners van vele groote steden meestal vreemd!

Men moet deze straten vooral zien tijdens de groote kerkelijke feesten, waarvan het voornaamste valt in de Semana Santa, de Paaschweek, als het landvolk in de fluweelen jakjes, met de gestikte manteldoeken over den schouder, naar de stad stroomt, het hoofd bedekt met den breed geranden hoed. Prachtige gestalten met gebronsde koppen zijn er onder, gekleed als boeren, doch met een houding als van een vorst. De muilezeldrijvers met hun schilderachtig costuum, de pordeoseros, dat zijn de bedelaars, in hun vuilheid en haveloosheid niet om aan te raken, doch typen, die het kunstenaarsoog verrukken, Señoras en Señoritas met zwarte mantille en zwarte sluier, Señores met de wollengestreepte doek en korten mantel smaakvol gedrapeerd. Heden worden vooral zwarte kleeren of donkergekleurde gedragen. De natuur doet echter niet mede. Als met kwistige hand zijn rozen, jasmijnen, iris en meidoorn over balkons en vensterbanken gestrooid, tot zelfs op de daken ontbreken de bloemen niet, de lente heeft aan de oranjebloemen schoone bloesems gehangen, die met bedwelmende geuren de lucht vervullen. En de gouden harpen der zonnestralen maken deze symphonie van kleurenweelde tot een der schoonste en lieflijkste, stille lofzangen, die de natuur zingt. De processies, die zich plechtig over de met groene takken bestrooide, overvolle straten bewegen, langs de met de ontbloot hoofd eerbiedig toekijkende menigte, zijn een onvergetelijk schouwspel. Voorafgegaan door ongewapende soldaten en cavalerie met zilveren trompetten, waarachter de „alcalde,” burgemeester met het gemeentebestuur schrijdt, kinderen die een brandend kaarsje vasthouden en een tuiltje rozen meevoeren, statige domheeren, boetvaardigen met den hoogen kegelvormigen kap, die alleen de oogen vrijlaat, bedelmonnikken, fantastische gestalten in hun grove kleedij, wier wezen van ontbering en onthouding spreekt, koorknappen met hun wierookvat, de „paseos,” d. z. de Hemelskoningin en de lijdende Christus, en de figuren die zich daarom heen groepeeren, de rijkdom van goud, zilver, marmer, edelgesteenten en kostbare gewaden, waarin de „paseos” prijken, dat alles maakt een zoo overweldigenden indruk, dat men zich, ook als andersdenkende, daaraan niet vermag te ontrukken.

Godsdienstige plechtigheden zijn in Spanje geen feesten van stille overdenking en inkeer als in het Noorden. De oogen kijken hier niet ernstiger dan anders, de lach is niet van de gezichten verdwenen, en de vroolijkheid is niet gebannen. Men neemt het nog al luchtig op, het gaat niet zoo heel diep. Wellicht dat het daarom dit volk niet stuit, het opstandingsfeest te besluiten met een stierengevecht. Zonder dat kan de Andalusiër zich Paschen niet voorstellen, het is er even onafscheidelijk mede verbonden als bij ons de eieren, en de spar met Kerstmis. Hier in Sevilla is die bloedige sport tot de hoogste trap van volmaaktheid opgevoerd, de beroemdste „toreros” — het woord toreador is in Spanje niet gebruikelijk — spreiden hier hunne dapperheid en behendigheid ten toon. De stierengevechten trekken zeker niet minder de belangstelling, dan de kerkelijke feesten. Over den oorsprong zijn vele dikke boeken geschreven; of het een navolging is van de gevechten die in de arena's van het oude Rome geleverd werden

tegen wilde dieren, of dat de Mooren het gebruik invoerden, staat niet vast. Voor de eerste veronderstelling schijnt het meest te zeggen; daar wijzen ook de regelen en gebruiken op, bij de corrida's in acht genomen. In ieder geval zijn ze heel oud. Don Rodrigo Diaz de Bivar, de Cid, wiens figuur vereeuwigd is door Corneille, en die voortleeft in de oude Romancero, de ridder zonder vrees of blaam, moet een geweldig stierenbevechter zijn geweest. Wanneer die edele „Campeador” het niet beneden zich achtte, zich met een stier te meten, dan is het toch een Spanjaard van heel wat minder aanzien zeker niet verboden. De Fransche koning Philips V schafte de stierengevechten af, doch zijn opvolger moest ze weer toelaten. Zoo bestaan ze nog tot heden.

De arena, door welks bres tengevolge van een instorting bij een aardchok men de witte stad blinkend in het zonlicht ziet liggen, biedt een levendig beeld, met de kleurig uitgedoschte gestalten. De sinaasappel- en waterverkoopers maken goede zaken; vooral van de plaatsen, waar de zon brandt, en daarom het goedkoopst, waar duizenden waaiertjes heen en weer bewegen worden tot verkoeling en ook dienen tot coquet spel, klinkt het geroep om het lavende „agua” en de sappige vruchten het krachtigst en veelvuldigst. Als het stadsbestuur is gezeten met den „alcalde” aan het hoofd, rijden voor de loge, waar dat zetelt, de „alguazils,” in gala gestoken, de hoed met den wapperenden vederbos in de hand. Volgens overoud gebruik werpt de „alcalde,” die opperste leider is van de gevechten, hun den met strikken versierden skutel toe van de „toril,” den stal der stieren.

Onder de opwindende tonen van den toreadorsmarsch uit Bizet's „Carmen” trekt de kleuige stoet op van banderillo's, die de met weerhaken bezette en met vlaggetjes getooide, kleine spiesen, in den nek van den stier moeten planten, de „piccador” op zijn paard gezeten, met de lanssen opgeheven in de hand, de „chulo” in zijn roode jak die de muilezels leidt als zij den gedooden stier wegslepen en de „espada,” herkenbaar aan de celeta, de kleine haarvlecht in zijn van kleurige zijde schitterend costuum. Zij trekken voorbij de loge van het stadsbestuur en de espada werpt als groet zijn fluweelen hoed in de lucht. Trompetgeschal kondigt de komst van den stier aan. Roode doeken wapperen hem tergend om den kop, verwoed stoot hij naar zijn plager doch hij treit slechts de doek, de vijand is behendig ontglipt. Reeds heeft hij een nieuwen tegenstander tegenover zich, de piccador, wiens beenen door een ijzeren pantser beschermd zijn tegen de stooten van de krachtige horens, prikkelt hem met lansstooten en begint een strijd van handig ontwijken en vaardig toestooten die soms met zijn dood en dikwijls met die van zijn paard eindigt. Het woedende dier wordt razend gemaakt door de kleine spiesen, die de banderillo's hem in het lichaam steken. Is de stier dan nog niet wild genoeg, is hij dan nog niet voldoende vurig bij de vervolging, dan dringen spiesen in zijn vleesch, voorzien met zevenklappers, die bij het afgaan hem in zijn huid branden. Het arme vertoornde en gewonde dier, de opengereten paarden, vermogen geen medelijden in te boezemen; wel is men begaan met de gekwetste banderillo's en piccadores, doch het gevoel van mededogen is niet steik genoeg om de opwinding en de smaak in het bloedige schouwspel te dooven. De gepijnigde stier, met eigen bloed en dat van zijn neergevelde tegenstanders overstromd, staat tegenover zijn geduchtsten vijand. Het buigt den kop voor den doodelijken stoot, doch de „espada” wacht hem, soms zittend op een stoel, koelbloedig af. Zijn tegenwoordigheid van geest mag hem niet verlaten, zijn oplettendheid niet falen en zijn hand niet aarzelen, want de geringste weifeling, de kleinste fout zou hem den dood brengen. Als een bliksemschicht schiet de degen in den gekromden nek van den stier, die in het rugmerg getroffen neervalt. En terwijl de eene held door opgetuigde muilezels, met rinkelende bellen, weggevoerd wordt, die tegen zooveel vijanden moest strijden en juist om zijn dapperheid ten doode gedoemd was — stieren, die zich niet onstuimig verdedigen, komen niet in de arena — groet de andere, een levende „Velasquez” gelijk in zijn schitterende dracht, zegevierend met zijn bebloeden degen, onder een regen van hoeden, waaiers, sigaren en sigaretten, vruchten en zelfs sieraden, het waanzinnig opgetogen publiek, dat hem toejuicht. Niet steeds loopt het drama zoo goed af voor den „espada,” menigmaal komt het voor dat er een gekwetst wordt. Zijn leven lang is hij dan meestal voor zijn gevaarlijk beroep ongeschikt. Als teeken daarvan wordt hem de „coleta” afgesneden, een verschrikkelijk oogenblik in zijn leven. Bijna zonder uitzondering vraagt ieder stierengevecht een of meer menschenoffers, maar des te spannender is het. De mannen die er aan deelnemen weten, dat hun leven er mede gemoeid is; er behoort inderdaad een groote mate van doodsvrechting en weergalooze dapperheid toe, een zoo sterk en wild beest te bevechten, waarbij de geringste misrekening of aarzeling een bijna zekeren dood beteekent. Wellicht is het ook juist die vermetelheid en behendigheid, die de Spanjaarden de stierengevechten zoo doet bewonderen en het weerzinwekkende, het wreede dat in de marteling ligt van den stier en de nagenoeg weerlooze paarden, op den achtergrond dringen, want anders is de Spanjaard niet wreed jegens zijn medemenschen en dieren.

Sevilla, stad van bloed en felle hartstochten, van onvolprezen schoonheid en bedwelmende geuren, naar waarheid verdient zij te heeten de „roos van Andalusie,” de Koningin der bloemen, doch die in haar lieflijk gewaad scherpe doornen verbergt.

Overneming verboden.

G. WIJGMANS.

INDISCHE NACHT.

In den donkeren hoek bij 't grijze muurtje is 't grafje van Tjileke. Daar staan de glimmende katja-peringstruiken onbeveeglijk in de geluideloze diepte van den nacht.

Stil sta ik in de geopende deur en staar doelloos in den eenzamen nacht. . . . Dan uit de zwarte diepte leeft iets op — een klein phosphor-lichtje en dwaalt tengertjes heen en weer tusschen de donkere struiken — en blijft soms lichtend hangen aan de laatst-bloeiende katja-pering-bloem die zoo wit is, zoo diep-wit als 't gezichtje van een dood kindje. Dan trilt het weer door de zwarte struiken en zweeft en zweeft — en is weer heen. . . . Maar 't bracht een troost, iets liefs. Want dit is 't ziertje van Tjileke, dat in den nacht keerde naar 't leege grafje van m'n kleine vriendje in 't verre land.

Klein vriendje, al schijnt nu 't lichtje van je kleine ziel niet meer in m'n duisternis, ik zal je niet vergeten. . . .

. . . . De dag was fel en blakerend en drukte alles neer in doffe moeheid. . . . En d'avond bleef drukken, 't was donker-zwart buiten — en somber — en zwijsend. . . .

Maar dan ineens komt weer dat onvatbare wonder. — Groot kopergeel staat op eenmaal de maan boven de verre bergen en zet scherp de rustig gelijnde contoeren tegen de lucht. — Even beweegt er iets in de toppen der zwaarstille boomen: de naderende koelte. In diepe witte schijn, die nu neerzift en alles lichtend maakt, spreiden de hooge palmen schitterzwart haar fijn uitgevouwen bladeren tegen de lichte lucht. Dan worden zoo oneindig mooi de oer-grootsche Waringings 1) met hun rag-fijn neerdruppelende bladeren; devoot hangen de takken breed neer, stil — en op ieder klein blad straalt een fijn wit licht. Ik huiver onder de mysterievolle pracht van die wondere boomen.

De rage maannacht wordt beziel door z'n eigen geluiden, en als ze zwijgen wordt de diepste nachtsilte nóg intenser. Tjan-kriks wieleren eindeloos voort — af en toe roept een uil z'n vreemde bekentenis de stilte in, 't is soms als een plotseling gebroken lach die kort hoonend afstoot. . . . Ook dit geluid wordt gemeenzaam wijl het bij den tropennacht behoort en zonder deze geluiden was de stilte te zwaar en te eenzaam.

Op vaag gerucht van wind klinkt nu een verre soeling 2) en onderdrukt gepraat uit een eenzaam kampongwoninkje. . . .

Van heel uit de verte dwaalt een enkele gamelan-toon aan. . . .

Dit zijn van iederen dag, de oude dingen, ze maken — devoot van bewondering. Dieper gaan ze dan bewondering vermag te gaan. Als een pijn gaat door mij heen het verborgen wonder dat ligt tusschen wat ik zie en tusschen datgene wat ik voel dat het is — waar ik besef, dat ik niet vermag door te dringen tot het mysterie-volle wezen van den nacht. . . .

Zacht weent in de verte de soeling en 't water wiegt de oude dingen. . . .

ELLEN ECK.

- 1) Heilige boom.
2) Fluit.

DE OUDE SIMOESCH.

AN den linkeroever van den Nijl ligt Gizeh, de oude voorstad van Kaïro, en in een klein, smerig steegje daar is de herberg van Sori Ambatilos, die door zijn klanten korthedshalve „patera” wordt genoemd. 'n Echt type van den „vetten Griek,” zóó verlopen en zóó vies, als alléén een Griek kan zijn; maar vader Sori schaamde zich absoluut niet over zijn psychische en fysieke laagheid — geen denken aan! — hij stelde er een éér in; en even zéker als het feit, dat hij nooit zijn aanschijn met een druppel water bezoedelde, is zijn onverholven minachting voor iedereen, die er prijs op stelt, netjes en zindelijk gekleed te gaan.

Vandaar, dat hij menschen met andere dan kapotte kleeren liever zag gaan dan komen in zijn établissement, dat bij de Duitsche vagebonden, het hoofdbestanddeel van het Oostersche landloopers-gilde, de „Vatbeize” heette, misschien wel, omdat de bloedroode, Grieksche wijn er direct uit reusachtige vaten getapt werd. En onder deze internationale „ridders van de straat” in Kaïro was er geen één, of hij kende de „Vatbeize,” waarvan de faam ging van Portugal tot Perzië, van Triëst tot Assoean. Ook ik heb me dikwijls gewaagd in dat beruchte hol, om dat eigenaardig slag van menschen te leeren kennen, die 's morgens niet weten, waar ze 's avonds het hoofd zullen neerleggen en die alles, wat op werken lijkt, uit het diepst van hun zwervershart verfoeien. Dan zat ik daar tusschen hen méé, — maar hoe meer ik probeerde, met hen in aanraking te komen, des te meer schenen deze havelooze, verlopen typen mijn nabijheid te schuwen, al lieten ze dat dan ook niet duidelijk blijken.

Daar waren de „Boerengeneraal,” de „Port Arthur,” de „Oriënt-Express,” de „Professor,” de „Luitenant,” de „Witte Baard,” — maar géén van Vader Ambatilos' gasten scheen bar veel vertrouwen in mij te hebben. Dat is het klassebewustzijn, dat men in iederen stand vindt, en dat des te exclusiever wordt, in hoe dieper lagen van de samenleving men komt. Er waren maar twee personen, die me wel mochten lijden, naar het scheen: een oeroude, kleine, vieze Jood, met een koffiekleurige kaftan aan, en vellige lokken om zijn slapen, — en Artemis, de knappe dochter van den patera. Den miniatuur-Israëliet had ik eens in bescherming genomen tegenover een Russischen „heer,” en

de genegenheid van Artemis had ik blijkbaar aan mijn oogen te danken. Tenminste, dat beweerde ze altijd, — bewering, waarvoor ze dan een woedenden blik van vader Sori in ontvangst had te nemen.

De Jood stond onder mijn bescherming, dat had ik hem beloofd, — en voor de mooie Grieksche had ik alle complimentjes, waarop een vrouw recht heeft. Ze was niet bedorven, zooals al de anderen daar, en váák, wanneer ze zoo alleen aan het wijnvat stond, het klassieke hoofd steunend op de slanke, geel-witte armen, scheen haar blik wég te dwalen, vèr over de ruwe bezoekers heen, en dan kwam er een weemoedige glans in de mooie, fluweelzachte oogen, die mij zoo konden toelachen, als ik haar in haar moedertaal toesprak, of verzen van Aeschylos voordroeg. Dàn scheen haar blik den mijnen te zoeken, en diep in mijn binnenste te willen dóórdringen; er was misschien een element van zinnelijkheid in dien blik, iets van die blijde liefde, die de vrouw eigen is: zich te geven, waar liefde is, en alles te beminnen, wat haar bekoort. . . . Misschien ook wou ze het wézen peilen van die vreemde figuur, die zoo héél anders was als *die* daar aan de tafel, en die haar na lange geluklooze jaren nogeens deed voelen, dat ze vrouw was en recht had op iets, wat die dagelijksche gasten dáár niet kenden.

„Help! Help! Alle goeie menschen! Rechtvaardige God, ze willen me vermoorden! Help!”

Een kleine, bruine gedaante met een groote kist op den rug stormde binnen, en daarachter een paar Arabische jongens, die den schreeuwenden Jood najoelden en uitscholden.

Ik nam één van de bengels op, zwaaide hem hoog in de lucht en gooide hem op de anderen. Dat hielp. De zwarte troep maakte zich haastig uit de voeten.

„God zal u beloonen, meneer de luitenant, je zal nog leven duizend gelukkige jaren, omdat je hebt gehad Rachnionis met een armen Jood, de rechtvaardige God zal je een lang leven. . . .”

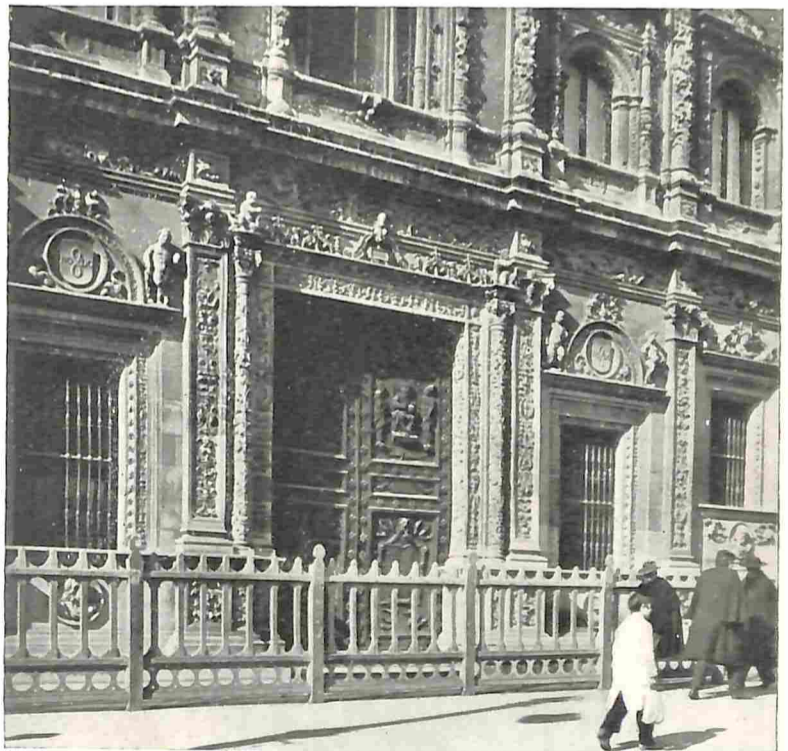
En de hevig verschrikte Jood ratelde door, de kleine grijze oogen onder de borstelige wenkbrauwen gingen rusteloos van den een op den ander, met een schuw, vleierig, loerend glimlachje, waarin angst en vrees lag voor iedereen, en het was, alsof zelfs de pruimtabakleurige plooiën van den kaftan mee-voelden den angst van den Jood.

Zoo leefde de arme Simoesch dag-in, dag uit, bespot en genérgerd door de jeugdige zwarten en de blanke vagebonden, in durende vrees.

Tegen middernacht ging ik naar buiten. Het was pikdonker in het kleine, nauwe straatje: alleen uit de deur van het oude krot kwam een troebele licht-stroom naar buiten en klonk zoo nu en dan de groestem van den vetten patera.

Aan het einde van het steegje hield ik halt en zette me neer aan den waterkant.

't Was lichte maan: de sterren schitterden zóó liefelijk aan den donkeren hemel, alsof ze telkens weer opnieuw opvlamden, — zóó helder en rein, als waren ze pas gisteren voor het eerst tot sieraad van dezen diepen, zuidelijken hemel ontstoken. Maar soms scheen die schittering door een droevig waas éven vertroebeld te worden en werd de glans van het maanlicht vriendelijk, maar toch treurig door het water weerkaatst. Traag en moe schenen de golven van den Heiligen Stroom hun weg te gaan: uit het midden van de rivier klonk het geroepe van de Arabische

HOOFDINGANG VAN HET AYUNTAMIENTO PALEIS OF CASA DE CUIDAD, HET STADHUIS VAN SEVILLA.

schippers. Dan hing er weer de vredige stilte, die alleen zoo nu en dan werd gescheurd door het schorre geblaf van een hond. Bij het minste windje dwarrelden de bladeren van de boomen op den grond, met dat liefelijke, zachte geruisch, dat den peinzenden mensch treurig stemt en hem droomen doet van onbekende dingen. . . . mij was het, alsof ik de oude Egyptenaren vóór me zag, die mathematici, zooals ze leefden, en werkten in de heilige vlakten van hun vaderland.

Uit de verte klonk geluid: het bleeke spiegelbeeld van de maan ging sterker heen en weer op de golven van den ouden Nijl.

Toen trok een reusachtige wolk voorbij, als een woest, rotsachtig gebergte, en bedekte de zilveren maanschijf, — dikwijls drong het vale licht door den vaneengereten kolos, maar dan scheen de reuzenwolk zich weer met geweld voor de maan te dringen, als wilde hij, in zijn groteske woestheid, haar voor iets minderwaardigs en bruits behceden.

Het geluid zwol aan: een heldere lichtschijn viel op den rivier-oever. Een Engelsch Nijlstoemschip met kleine, lichte venstertjes voor voorbij.

De zware raderen ploegden met geweldige kracht den ouden stroom en de boeg van het schip baande zich onmeedoogend een weg door de weerbarstige golven. Van het schip klonk ruw gelach en geluid van klinkende glazen: de stoomboot voer statig voorbij en de verlichte achtersteven werd kleiner en kleiner, tot ze in de duisternis verdween. Alleen de golfjes braken nog tegen den cefer, als wilden ze vertellen van den woesten indringer, die hen steeds weer stoorde in hun eeuwig spel; nog even kropen ze voort over het zand, moe van den nutteloozen kamp tegen het Europeesch geweld. Stil en treurig was het hier en door het zoete gekabbel van de golfjes scheen die droeve stilte nog beklemmender te worden.

's Middags zag ik den ouden Simoesch terug: de bruine kaftan fladderde in den wind, en de Jood scheen al zijn kracht noodig te hebben, om den zwaren zak op zijn rug te houden. Telkens als hij met zijn oude stokje in het zand stootte, trilde zijn bruin knokige hand, alsof ze iets wilde vastgrijpen. En van onder de borstelige wenkbrauwen loerden de kleine oogjes naar links en rechts, overal gevaar vrezend. —

Simoesch ging naar de Pyramiden, daar was weer een Europeesch reisgezelschap gearriveerd.

Arme Simoesch! Men kocht toch niets bij hem, iedereen lachte hem uit, en zelfs de Europeesche heeren konden het niet laten, hem te bespotten. En hij slikte al die beledigingen maar, lachte zelf dikwijls mee, als moest hij zich verontschuldigen voor zijn existentie.

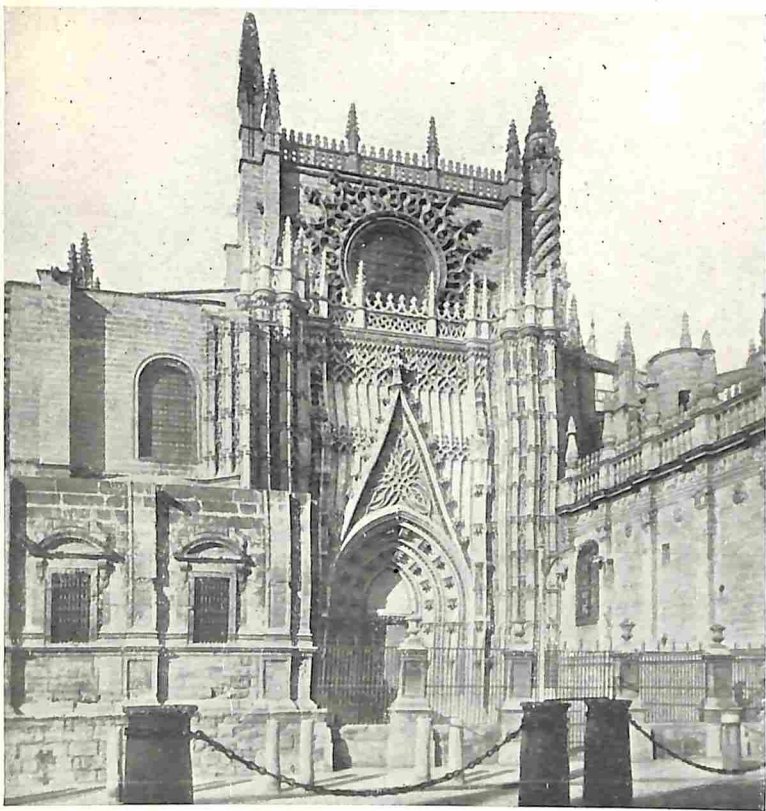
„G'ndag, Simoesch!”

„Och, zoowaar als God me zal laten leven, meneer de luitenant, duizend jaren zal je nog gelukkig leven, omdat je 'n arme Jood hebt beschermd. Wát je verlangt, de goeie God zal het je geven, — een fijne vrouw zal je hebben, nog mooier als mijn drie dochters, — en mooi zijn ze, omdat ze zooveel van mij weg hebben. . . .”

„Dank je, Simoesch” (de oude representant van het uitverkoren volk was leelijk als de nacht).

Langzaam gingen we naar de pyramide toe.

Het hijgende, transpireerende reisgezelschap onder de witte trophelmen met de ellenlange bamboestokken hing aan de lippen

GEDEELTE VAN DE KATHEDRAAL TE SEVILLA.

van den gids, die een muts op had, waar op stond: Thos. Cook and Son. De Cook-agent wijdde het met Baedekers gewapende gezelschap in in de geheimen van de pyramiden, waarnaar het met stomme verbazing opkeek. Een dikke meneer met een ransel op z'n rug en een Tiroler hoedje op riep: „Pyramidal!” „Grossartig!” „Phänomenal!”

„Ansichtkaarten van Egypte! Lucifers! Riemen!”

De in zijn college gestoorde Cook-professor keek den Jood eens woedend aan en zei: „Go on!”

„Lucifers! An. . . .”

Boven op den top van de pyramide, kwam een Arabische jongen te voorschijn. De kleine zwarte bengel voerde de waanzinnigste toeren uit. Nu stond hij op z'n handen. Dan draaide hij als een dolle in een kring rond.

Plots gebeurde er een ongeluk. . . . De donkerbruine acrobaat stortte halsoverkop omlaag. . . . Op een vooruitspringend stuk bleef het kind hangen.

Men had het schrille angstgeschreeuw van den armen jongen nauwelijks gehoord. De Baedeker-helden onder de trophelmen liepen als een kudde vee achter den geleerden rug van den Cookdocent aan. De dikke meneer met het coquette Tiroler hoedje riep: „Kolossale Dummheit von dem Jungen! Seine Eltern sollten ihm mal gehörig. . . .”

Een lange, dunne meneer met een groen ranseltje schoof z'n bril op het voorhoofd, zette een andere op en noteerde het geval in een groen boekje, dat tot nog toe in een taschje van den ransel van den dubbelgebrilde een ellendig bestaan had geleid.

De oude Simoesch was met z'n zak naar de plaats des onheils gesnel. Daar stonden ook een paar ijverig gesticuleerende Arabieren. Een paar Meter boven hun hoofden hing nog steeds aan een vooruitspringend stuk rots de kleine acrobaat.

Met vereenigde krachten slaagden wij er in, het kind uit die gevaarlijke positie te verlossen. Toen hij daarna in het woestijnzand gelegd en door den ouden Simoesch volgens de regelen der kunst verbonden werd, dacht iedereen, dat de knaap den volgenden morgen wel weer op den top van de pyramide te vinden zou zijn. —

Maar toen de zon onderging, was de kleine Arabier dood.

Misschien door een inwendige verbleeding, misschien door een andere oorzaak. . . . De kleine bruine acrobaat zou zijn kunsten niet meer vertoonen. . . .

De Arabieren wilden het lijk meenemen, maar tegen betaling van een daalder werd het doode lichaam aan Simoesch gelaten.

Deze verborg het in een hol dichtbij de pyramiden. . . .

Toen ik den volgenden dag afscheid nam van het oude Egypte, hóóg op den top van de pyramide, waar gisteren de kleine Arabier geturnd had, scheen het Nijllandschap me mooier dan ooit te voren. De frissche morgenlucht was zoo helder en doorzichtig dat de kleine voorstad Gizeh met al die sierlijke, witte huisjes een aardig stukje speelgoed leek.

Daarginds, rechts van de pyramide, was een klein, gebocheld oud mannetje aan 't graven. Toen hij het lijk in het graf had gelegd, schoffelde hij het toe. Op het kleine aarden heuveltje legde hij drie steenen.

's Avonds zat ik in de wachtkamer van het Egyptian-Railroad-station. Toen de reizigers instapten, strompelde ook een kleine Jood over het perron.

„Ansichtkaarten van Egypte! Lucifers!”

Niemand kende den ouden man, — een figuur, die het in 's levens gewoel tot niets brengt, en op wien niemand let. Maar ééns stierf er een kleine Arabier, en de Jood kocht zijn lijk voor een daalder, en begroef het bij de eerste stralen van de morgenzon onder de palmen van Gizeh.

R. STEFANOVICZ SINEFF.

HET VLIEGEND HERT.

MEDE in verband met de tijdsomstandigheden kreeg het van ouds bekende logement „Het Vliegend Hert” te Naarden een andere bestemming. Als dit stukje onder de aandacht onzer lezers komt, zal reeds van den gevel de naam verdwenen zijn, welke een stuk Gooische geschiedenis vertegenwoordigde.

En immers, wij kennen allen uit Van Lennep's „Ferdinand Huyck” die Naardensche herberg, welker naam, zooals Ter Gouw vermoedt, een zinspeling bevat op de snelheid der paarden van de oude Hamburger Post, de reisgelegenheid in de dagen van weleer. Op een oventje in het voorhuis van het, aan het oude logement grenzende gebouw, nu tot Burger Weeshuis ingericht, kan men nog altijd een dravend postpaard afgebeeld zien.

Naarden was een der stations, die aangedaan werden door de Diligence of Postwagen, die van Amsterdam, via Deventer, Bentheim, Osnabrück, naar Hamburg reed.

Eigenaardig is het te weten hoe in het jaar 1762 een zekere Joh. Beckmann, die later als professor te Göttingen vermaardheid zou verkrijgen, op 21 October 's morgens te 10 U. uit Hoya aan den Weser vertrok om den volgenden dag van daar met de Hamburger Post af te reizen. Van Osnabrück kon hij „blijven zitten” tot Naarden — d. w. z. hij behoefde niet van wagen te verwisselen —, alwaar hij 30 October 's middags aankwam. Onder normale omstandigheden zou men thans, des morgens 6 U. uit Hoya vertrekkende, aan den avond van denzelfden dag

in het Vliegend Hert zijn thee kunnen gebruiken, indien althans het oude logement nog bestond en de kastelein nog over theevoorraad beschikte.

Het moet in den ouden tijd toen er nog geen vervoermiddelen bestonden, die, zooals een bekend schrijver zei, „veuruut en achteruut gaon zonder peerd,” in het Vliegend Hert heel wat drukker zijn geweest dan het er de laatste jaren was. Of, beter, het was er heelemaal niet druk meer, zoodat het oude logement, later „hôtel restaurant”, gelijk ik begon te zeggen, opgeheven werd.

In de dagen van Van Ommeren, die met zijn diligence de gemeenschap met de hoofdstad onderhield, tegen betaling van 1.50 per persoon, — menschen met minder voorziene beurs konden van de trekschuit gebruik maken — kon het er soms levendig toegaan.

Mr. Ferdinand Huyck — om terug te keeren tot Van Lennep's verhaal — die Amalia Bos naar Amsterdam geleidt, stapt in het Vliegend Hert af, ten einde te vernemen of er met den vrachtwagen ook bagage voor hem uit Deventer is meegekomen. en zich, na ieder „een kommetje koffie en een boterham” gebruikt te hebben, naar de trekschuit te begeven, die hen, zooals Simon zou zeggen, naar „Hamsterdam” zou brengen.

Een oud pamflet „t Muyder Sprookje” (gedrukt in 1650) geeft een gesprek weer, in de trekschuit gehouden tusschen een inwoner van Muiden en een Amsterdammer. Eerstgenoemde verhaalt zijn reisgezel hetgeen den Drost van Muiden, op diens vlucht, overkwam en hoe hem welwillend hulp verleend werd in het Vliegend Hert.

Het geschiedde n.l. in de dagen van Prins Willem II dat Friesland's Stadhouder, Willem Frederik, met een legertje naar Amsterdam werd gezonden, hetwelk op de Gooische heide verdwaalde, waar het opgemerkt werd door den bode van de Hamburger Post, die nog juist bij tijds de vroedschap kon waarschuwen. Intusschen had Gerard Bicker, Drost van Muiden en zoon van den Amsterdamschen Burgemeester, toen hem ter oore kwam dat het Prinsenvolk in aantocht was, heil in de vlucht gezocht. Hij sprong uit het venster van zijn kasteel in een gereed liggend schuitje en ging naar Naarden. Onderweg moet de angst hem parten gespeeld hebben, althans Muiden's inwoner weet den Amsterdammer te verhalen hoe Dirckje Tijssens van het Vliegend Hert, bijgestaan door haar dienstbode — de laatste „al knorrende en morrende, met den neusdoek in den mond” — wel zoo „compassieus” was om een weinig welriekend karweitje te verrichten ten behoeve van den beangstigden en zich schamenden Drost, die den volgenden dag (Zondag) zijn vlucht naar Amsterdam voortzette.

Intusschen was het dien 29 Juli van het jaar 1650 in het Vliegend Hert drukker dan ooit, daar Naarden's inwoners bijkans Dirckje's huis bestormden uit nieuwsgierigheid om den Drost te zien, zoodat zij er „met stokken niet vandaan te houden” waren dien geheelen Zaterdag tot 's avonds toe.

Ten slotte zij nog vermeld hoe voorheen de Koninklijke Familie, op haar reis van Den Haag naar Soestdijk, steeds Naarden aandeed, alwaar aan het Vliegend Hert de paarden verwisseld werden, bij welke gelegenheid het zeker ook niet aan toeloop van nieuwsgierigen ontbroken zal hebben en het druk geweest zal zijn in het oude logement, dat nu voor goed tot het verleden behoort.... sic transit gloria! F. W. DRIJVER.

DE HEROVERING VAN ONS HUISELIJK GELUK. *)

Naar het Engelsch.

Dat de mensch in het donker struikelt, is niet vreemd; maar zoo hij bij klaarlichten dag over elke hinderpaal valt, wijst dit op halsstarrige onachtzaamheid of volslagen blindheid. THO. ADAMS. (1612).

Daar bovendien alles met de uiterste zorg was onderhouden, de schotels, de pannen en het koper glansden en in vroolijke rijen op de planken prijken, was het oog aangenaam getroffen en verlangde geen rijker versiering. GOLDSMITH.

O, welk een schoon leven was dit! Hoe gelukkig! Hoe liefelijk! SHAKESPEARE.

Aan haar, die mijn maaltijden bereidt.

INLEIDING.

HET GESPREK MET DEN GEESTELIJKE.

TOEN ik hem mijn plan had medegedeeld, gaf hij eerst een luid klinkenden slag op zijn dij, strekte toen beide handen in de lucht om eindelijk met een glimmend gezicht uit te roepen:

„Wel, beste vriend, dat is werkelijk een uitstekend idee!”

*) Life without servants, or The Rediscovery of Domestic Happiness, by a survivor, is voor 't eerst verschenen in 1916. Onze lezers zullen spoedig bemerken, dat een Engelschman aan 't woord is en dat somtijds wat hij zegt niet, of niet geheel ook voor Nederlandsche toestanden en menschen geldt. Maar vele opmerkingen getuigen van zooveel frischheid en oorspronkelijkheid, ook door Nederlanders ten volle te genieten, dat wij over 't bezwaar van 't hier en daar speciaal-Engelsche van 't boekje meenden te mogen heenstappen en er van overtuigd zijn dat onze lezers het, met de Engelsche pers, „a most delightful book” zullen vinden. RED.

GEZICHT OP TRIANA, VOORSTAD VAN SEVILLA, AAN DE GUADALQUIVIR.

Vervolgens legde hij zijn hand met hartelijken druk op mijn arm en ging voort: „Werk dat denkbeeld uit. Gerust, ik verzeker je, dat het, wanneer het werkelijk tot de menschen doordringt, wellicht in staat is het land voor ondergang te behoeden.”

Laat ik u even meedeelen, dat mijn bezoeker een geestelijke was, een revolutionnair, een geleerde, die de volkeren niet bij hun politieke instellingen beoordeelde, noch bij de welvaart van hun handelsvorsten doch simpel bij de geestelijke en zedelijke gesteldheid van de doorsnee der inwoners. Eveneens wil ik u zeggen, dat het bezoek van dezen heer, die mij tot dusver onbekend was, vier jaar geleden plaats vond.

Het plan, dat ik met hem besprak, was..... Doch waarom zal ik eerst hierover praten! De titel van dit boekje heeft het reeds even aangeduid en de verdere opmerkingen van mijn bezoeker laten het denkbeeld meer naar voren treden evenals het morgenzonnetje, dat door den kier der slaapkamergordijnen binnentreedt, de verbleekte kleuren van het behang voor ons oog doet leven.

„Je moet weten,” zoo zeide hij, „dat ik woon in een provincie-stad, omringd door een krans van voorsteden. Rondom mij huizen duizenden gezinnen, die een goed inkomen in deze stad vinden. De plicht roept mij naar een groot aantal van deze gezinnen van den middenstand en ik kan je niet zeggen welk een ontmoedigenden indruk deze bezoeken dikwijls op mij maken. In de eerste plaats tref je daar een afzichtelijke eentonigheid van het dagelijksch leven aan, den gelijken, stompzinnigen gedachtengang bij de groote menschenmassa en bovendien de ergerlijke aandrift om vooral voor een buitengewone persoonlijkheid te willen worden aangezien. En dan heerscht er een schrikbarende verkwisting.”

En zich meer tot mij overbuigend, vervolgde hij op streng afkeurenden toon:

„Laten wij eerst eens over dien weelvedrang spreken. — In elk huis, waar ik binnenkom, zijn er twee of drie dienstboden. De jongedames zitten in de salons en het personeel verricht het huiswerk. De jongedames tennissen in den zomer en bezoeken bals in den winter. Ze gaan naar heel middelmatige concerten, lezen prullige romannetjes en bezoeken weinig ontwikkelende tentoonstellingen. Ze winkelen een beetje en besteden een groot deel van haren tijd aan modejournalen. Als er toevallig geen bezoeker is, knippen ze ook wel eens een of ander patroon na of staan in diep gepeins verzonken, haar mond vol spelden, voor de modepop (wier geestelijke kwaliteiten met de hare zeldzaam groote gelijkenis bieden) en prutsen de een of andere goedkoope nabootsing van de laatste modedwaasheid in elkaar.

„Zoover strekt haar werk zich uit. Voor de rest is het leven gewijd aan bezoeken en beuzelachtige praatjes. Wat moet er van een land terechtkomen, waar zulke vrouwen bij honderdduizenden leven, waar in elke stad, in elk dorp, de vrouw, die zulk een veredelenden invloed zou kunnen uitoefenen, zich zóó te gronde heeft gericht! Wat kunnen wij in zoo'n geval van de toekomst verwachten!

„Denk eens aan,” ging hij op zachteren toon voort, „indien deze vrouwen zelf haar huiswerk verrichtten en zoo het geld bespaarden dat thans voor dienstboden wordt uitgegeven, let wel, voor onverschillig, dom dienstpersoneel, dat het leeuwendeel der zorgjes en kleine verdrietelikheden in het leven dier vrouwen teweeg brengt.... Wel, ze zouden elk jaar een prachtige reis kunnen maken en een maand in Duitschland, in Italië, in Frankrijk, in Noorwegen, ja, zelfs in Egypte kunnen doorbrengen. En ze zouden reizen als verstandige menschen omdat ze sterke lichamen en goed ontwikkelde hersens bezaten. En dan zouden ze van die

heerlijke reis terugkeeren, ieder naar haar eigen kringetje, verrijkt met dat, waaraan wij de grootste behoefte hebben: oorspronkelijke denkbeelden. Welk een omwenteling zou zulk een leven tengevolge hebben! Dan kregen we nieuwe denkbeelden over opvoeding, over de inrichting van onze huizen, over gezondheidsleer, over groote uitvindingen, over de voorbereiding onzer spijzen, kortom over alles, wat belangwekkend is en voor verbetering vatbaar."

Ik kon mij niet langer inhouden:

"U inspireert mij," barstte ik opgewonden uit.

"Dat is wederzijds," antwoordde hij. „Maar wat ik beweerde, is waar," ging hij voort. „Indien je je idee in het stompzinnig brein van den middenstand en de zoogenaamd „betere klassen" zoudt kunnen stampen, zou het een werkelijke omwenteling tengevolge hebben."

"Ik zou hun willen zeggen...." begon ik.

"Anders," ging hij voort, „zie ik slechts achteruitgang, verval in de toekomst. Wij zullen aan onze eigen slechte zeden te gronde gaan, door onze zinnelooze verkwisting in den afgrond worden gedreven. Maar ik viel je in de rede, beste vriend, je wilde iets zeggen."

Wat ik hem hierop mededeelde, wil ik thans den lezer uitvoeriger uiteenzetten. Maar laat ik eerst in gedachte van den geleerden, vooruitstrevendengeestelijke (een steunpilaar van de kerk, gelijk de toren van Pisa lichtelijk overhellend — in dit geval naar het sociale leven —) afscheid nemen en laat mij nog zeggen, dat zijn geestdrift voor goede denkbeelden mij daadwerkelijk bij mijn proefneming heeft geholpen en nog in mij voortleeft terwijl ik deze regels neerschrijf.

HOOFDSTUK I.

HET EERSTE PLAN EN WAT ERUIT VOORTVLOEIDE.

Van het begin van ons huwelijk leven af zijn wij haast geheel vrij gebleven van „dienstboden-zorgen." Wel kregen wij af en toe een norsch, stug meisje in dienst maar over het algemeen werden wij met vriendelijke, alhoewel onbekwame dienstboden gezegend.

Inderdaad was het ook het beminnelijk karakter onzer dienstboden, dat ons het eerst op ons idee bracht. Wij mochten haar zoo graag lijden en ook onze kinderen hadden zulk een groote vriendschap met onze meisjes gesloten, dat wij ons in zekeren zin beschaamd voelden een zoo strenge grens tusschen het werk en het mooiere deel van ons huiselijk leven te maken. Zij konden niet met ons aan tafel eten en evenmin na de maaltijden een wijle genoegelijk in de zitkamer doorbrengen.

Onze meisjes zouden zich aan onze tafel niet op haar gemak hebben gevoeld, wellicht zouden hare gesprekken ons ook geërgerd hebben wanneer de wind van die richting kwam of de zonden der keukenmeid den heer des huizes in den vorm van een slechte spijsvertering hadden bezocht. Ongetwijfeld zouden zij zich daarentegen doodelijk hebben verveeld indien zij in onze zitkamer naar het voorlezen van het een of ander meesterwerk hadden moeten luisteren.

Dus bestond er de gewone verdeling in ons huis, waarbij wij ons leven genoten en ons personeel het hunne (voor zoover de voortdurende zorg voor ons bestaan hun dat veroorloofde).

"Hoe zou je het vinden als ik een klein huis liet bouwen met de laatste uitvindingen erin aangebracht, om het huiswerk tot een minimum te beperken zoodat wij er geheel alleen, zonder een enkele dienstbode, zouden kunnen leven?"

"Nee, maar dat zou werkelijk heerlijk zijn," antwoordde mijn vrouw.

"O vader, wat eenig!" riepen de kinderen uit, dol verheugd uit hun boeken opkijkend.

"Ja, alleen," bepeinsde mijn vrouw terwijl zij nadenkend met haar vinger langs haar neus wreef, „zou ik wel goed genoeg koken?"

"Lieveling," antwoordde ik, „je kunt het onmogelijk slechter dan Anna doen."

"Dat is waar," zeide zij, „maar je hebt zoo'n zwakke maag...."

De kinderen hadden hun boeken al weggeworpen en bespraken met grooten ijver, welk werk zij in het huis zouden verrichten, en vóór wij verder op de zaak konden ingaan, hadden zij reeds alles definitief geregeld.

Dienzelfden avond schreef ik een langen brief aan een van de redacteurs van een tijdschrift op bouwkundig gebied, waarbij ik zijn onmisbaren raad inriep om mij den besten architect voor mijn doel aan te wijzen. Daarbij legde ik hem uit, dat mijn architect zoowel een man van smaak als van groote vindingrijkheid moest zijn. Het moest een huis worden, schoon van bouw met artistieke schouwen, gezellige hoekjes en fraai gebeeldhouwde trapleuningen zoodat de tranen van bewondering mij langs de wangen zouden biggelen terwijl anderzijds mijn vrouw en kinderen, verheugd met de praktische inrichting, al zingende hun werk zouden verrichten.

Ik zeide, dat ik warm- en koudwateraanleg in de slaapkamers wenschte, electrisch licht, centrale verwarming en ventilators in alle kamers en gangen. Daarenboven vroeg ik een geheel betegelde badkamer, voorzien van een raam, dat de eerste stralen van de morgenzon opving.

Nadat ik nog eenige aanwijzingen betreffende de kosten had gegeven, plakte ik een vijftienvijfcenten postzegel op mijn brief en, arm in arm, brachten wij hem daarna met ons allen naar de bus.

Ge kunt u voorstellen hoe verlangend wij naar het antwoord uitzagen!

Dat kwam met keurende post en wij vlogen er op aan alsof het een bericht betrof, dat de een of andere verre bloedverwant het tijdelijke met het eeuwige had verwisseld en onsen vermogen als dat van Rothschild had nagelaten.

Het was werkelijk een zeer interessante brief, vriendelijk en onderhoudend gesteld, evenwel met een leelijk slotwoord. Eerst noemde de goede man een lange reeks architecten, waarbij hij nauwkeurig de bijzondere deugden van een elk omschreef en tevens een geïllustreerd werk aanbeval, waarin wij proeven van hun werk zouden kunnen zien. Evenwel voegde hij eraan toe, dat geen architect ter wereld, al ware hij ook nog zoo kundig, een huis zooals door mij beschreven was voor de gewenschte som zou kunnen bouwen.

Het slot van de historie was, dat ik een brief aan mijn bankier schreef, een anderen aan den door mij gekozen architect en dat wij vervolgens naar Sussex tuften, een der lieflijkste en mooiste streken in de buurt van Londen.

Daar vonden wij een bouwterrein, dat werkelijk aan al onze schoonheidseischen voldeed. De teekeningen werden gemaakt, aan den bouw begonnen, wij brachten onze meubels in een bergplaats onder, namen vlak bij ons terrein in een schappelijk hotel onzen intrek en volgden met groote belangstelling elke vordering bij het verrijzen van ons nieuw tehuis. O, had ik nu het geld, dat wij toen voor kiekjes van den steiger uitgaven!

Doch luister verder naar mijn smartelijke ervaringen:

Onder onze dienstboden was er een zóó aan onze kinderen gehecht, dat een tranenvloed zonder eind het resultaat was van onze mededeeling, voortaan alles zelf te willen doen.

"Och, neemt u me toch mee", smeekte ze. „Ik zal anders geen gelukkigen dag meer hebben. Ik kan werkelijk niet van de jongedames vandaan.... Och, doet u het toch! Ik wil heelemaal geen geld ervoor hebben.... Ik zal dag en nacht voor niets werken.... Ik zal alles, letterlijk alles voor u doen als ik maar mee mag!"

Welnu, ze ging mee.

En juist de aanwezigheid van deze ééne vreemde in onze nieuwe samenleving, deed ons heele plan in duigen vallen.

Ik behoef er niet over uit te weiden. Wanneer in de keuken voortdurend een meisje is, dat niet tot de familie behoort en er totaal andere denkbeelden op nahoudt, wordt die keuken een ongeschikte plaats om binnen te loopen, bij het vroolijk knapperend fornuis thee te drinken of er het een of ander werk te verrichten.

(Wordt vervolgd.)

Foto C. Steenberg.

BIJ DE NIEUWMARKT TE AMSTERDAM.

DE DADELIJK OP DEZE AFBEELDING OPVALLENDE HUIZEN MET TRAPGEVELS VAN 'T JAAR 1605, VOORBEELDEN VAN EEN IN DE HOOFDSTAD REEDS BETREKKELIJK ZELDZAAM TYPE, ZIJN DOOR DE VERENIGING „HENDRICK DE KEYSER" AANGEKOCHT.

In deze gevels zijn de puien en kozijnen wat veranderd. De gebeeldhouwde maskers en leeuwenkoppen verraden een zeer bekwame hand. Als achtergrond van de Waag hebben deze gevels ook voor het stadsgezicht beteekenis.